

samen bouwen en verankeren

Voorjaarsrapportage 2018

waterschap
limburg

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN NL10NWAB0636750906
KvK 67682065

088-8890100

info@waterschaplimburg.nl
waterschaplimburg.nl

titel Voorjaarsrapportage 2018
subtitel samen bouwen en verankeren
datum 31 mei 2018
versie 2.0 (versie Cie 20 juni 2018)
status Concept
zaaknr. 2018-Z11396
documentnr. 2018-D139576

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Voorjaarsrapportage 2018	5
2	Programma Waterkeringen	9
2.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	9
2.1.1	Indicatoren	15
2.2	Wat heeft het gekost?	16
3	Programma Watersysteem en -keten	17
3.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	17
3.1.1	Indicatoren	31
3.2	Wat heeft het gekost?	33
4	Programma Bestuur en organisatie	34
4.1	Wat hebben we ervoor gedaan?	34
4.1.1	Indicatoren	42
4.2	Wat heeft het gekost?	43
5	Kredietvoting en -verlening	45
5.1	Programma Waterkeringen	45
5.2	Programma Watersysteem en -keten	46
5.3	Programma Bestuur en organisatie	47
6	Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten	48
6.1	Kosten	49
6.2	Opbrengsten	56
7	Reserves en voorzieningen	59
7.1	Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves	59
7.2	Onttrekkingen aan voorzieningen	61
8	EMU-saldo	64
9	Schadeclaims	65
10	Bijlagen	66
Bijlage 1.	Schadedossiers per 01-05-2018	66
Bijlage 2.	Aanbevelingen van het Auditrapport Omgevingsmeldingen	68

1 Inleiding

Waterschap Limburg zorgt in de provincie Limburg voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water.

Wij doen dat op een zorgvuldige, kostenbewuste, daadkrachtige en resultaatgerichte wijze, zodat de wettelijke opgaven en geformuleerde beleidsvoornemens optimaal worden ingevuld. Wij zijn ambitieus in de stappen die gezet moeten worden op het gebied van de uitvoering van de hoog-waterbescherming, het bestrijden van de wateroverlast en de invloed van de klimaatverandering.

Onze succesfactoren zijn samen te vatten in drie kernpunten:

- We werken intensief samen met alle belanghebbenden;
- We verbinden in ons werkveld partijen op een zodanige wijze, dat opgaven vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen worden opgepakt;
- We innoveren om vanuit vernieuwing en verbetering bij te dragen aan een optimaal, efficiënt en veilig waterbeheer.

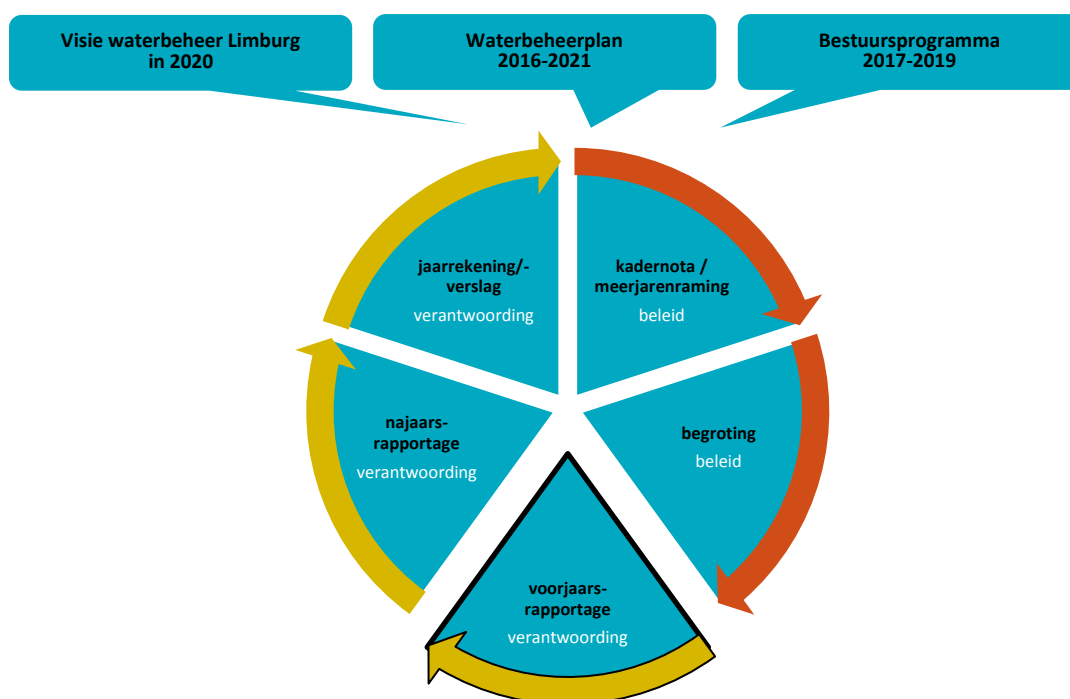
Daarbij zoeken we een optimale balans tussen 'kwaliteit en prijs', waarmee we draagvlak voor ons werk creëren in de omgeving, kennis en kunde delen en de zichtbaarheid van het waterschap vergroten.

1.1 Voorjaarsrapportage 2018

Voor u ligt de 'Voorjaarsrapportage 2018' van Waterschap Limburg (WL). Dit is het derde document uit de 'Bestuurlijke planning & control cyclus 2018'. Het is de eerste tussentijdse rapportage, waarin de nadruk ligt op de afwijkingen ten opzichte van onze opdracht voor het jaar 2018, zoals beschreven in de 'Begroting 2018'.

De 'bestuurlijke planning & control cyclus 2018' ziet er als volgt uit:

In de voorjaarsrapportage kijken we terug naar de eerste vier maanden van dit jaar. Per programma - een samenhangend geheel van activiteiten, op basis waarvan het algemeen bestuur (AB) het beleid van het waterschap vast stelt - beantwoorden we de volgende vragen:

- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

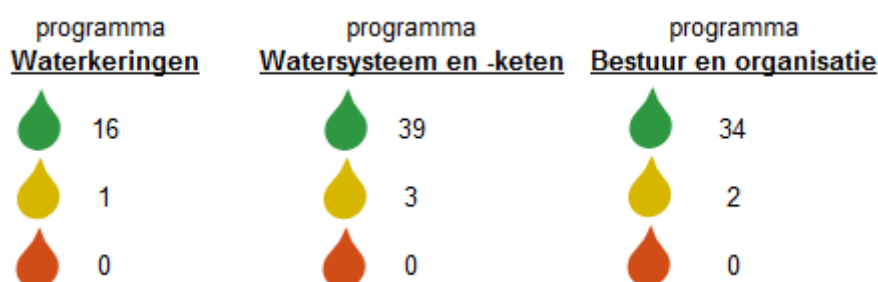
Wat hebben we ervoor gedaan?

In de begroting hebben we aangegeven wat we in 2018 gaan doen. In deze voorjaarsrapportage (hoofdstuk 2 t/m 4) geven we per bullet aan wat de stand van zaken is. We gebruiken daarvoor gekleurde waterdruppels, die de volgende betekenis hebben:

- geen wezenlijke afwijkingen, realisatie conform begroting
- wezenlijke afwijking, maar realiseerbaar vóór einde jaar
- wezenlijke afwijking, niet realiseerbaar vóór einde jaar

Realisatie t/m april 2018

Hieronder de stand van zaken tot en met april 2018:

Wat heeft het gekost?

Programmabegroting

In de programmabegroting hebben we ook aangegeven wat de voorgenomen activiteiten mogen kosten. Per programma (hoofdstuk 2 t/m 4) kijken we naar de kosten en opbrengsten van de eerste vier maanden en geven we een prognose voor het gehele jaar en de bijstellingen (prognose minus begroting). De bijstellingen worden in kleur gepresenteerd, waardoor in één oogopslag de financiële stand van zaken inzichtelijk wordt.

groen heeft een positief effect op het exploitatieresultaat,
rood een negatief. De bijstelling lichten we nader toe.

Het programma Bestuur en organisatie vervult een bijzondere functie. Dit bevat ook de activiteiten die erop gericht zijn de organisatie te ondersteunen bij de realisatie van de bestuurlijke doelstellingen. Hier worden de ondersteunende activiteiten verantwoord en uiteindelijk doorberekend naar de programma's. Alle kosten met betrekking tot huisvesting, informatiebeleid en automatisering juridische, facilitaire, financiële en personeelsaangelegenheden behoren tot het programma Bestuur en organisatie. Ook de salariskosten en de rente en afschrijvingen worden verantwoord binnen dit programma.

Omdat bovengenoemde kosten voornamelijk eenmaal per jaar worden doorberekend naar de programma's bij het opmaken van de jaarrekening, wordt met de doorberekening in deze tussentijdse rapportage geen rekening gehouden.

Bovendien zijn de verplichte bijdragen 2018, die maandelijks voor $\frac{1}{12}$ deel worden betaald, buiten beschouwing gelaten:

- Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) € 68.344.100
- Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) € 4.334.300

Kredietvotering en -verlening

Conform de 'verordening ex artikel 108 beleids- en verantwoordingfunctie Waterschap Limburg' (art. 6 en 7) wordt over de door het DB verleende kredieten in de voor- en najaarsrapportage evenals de jaarrekening gerapporteerd aan het AB. Aan deze verplichting wordt in hoofdstuk 5 voldaan.

Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten

Naast de programmabegroting blijft de begroting naar kosten-/opbrengstensoorten een verplichting (hoofdstuk 6). In deze voorjaarsrapportage wordt de bijstelling op de kosten- en opbrengstensoorten toegelicht.

Reserves en voorzieningen en EMU-saldo

In hoofdstuk 7 rapporteren we over de onttrekkingen aan de overige bestemmingsreserves en voorzieningen en in hoofdstuk 8 over het EMU-saldo 2017.

Schadeclaims

Over de stand van zaken van de schadeclaims wordt gerapporteerd in hoofdstuk 9.

Programma's

2018

waterschap
limburg

2 Programma Waterkeringen

2.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Hoogwaterbescherming Maas

Dijkversterking

- In de periode tot 2021 worden ongeveer 70 km dijken aangelegd of verbeterd die effectief en efficiënt te beheren zijn, die voldoen aan de landelijke normen voor de dijken en die passen binnen het Limburgse Maaslandschap. Het betreft verbetering van bestaande dijken en aansluitingen op de hoge gronden.
 - In 2018 worden de werkzaamheden op de volgende dijktrajecten afgerond:
 - Ohé en Laak (cluster A)
 - Grevenbicht-Roosteren (cluster B)
 - We starten met de werken bij:
 - Afferden, Bergen, kern Mook (Prio 1)
 - Lottum en Grubbenvorst (Prio 2)

Toelichting

Het programma Dijkversterkingen Maaswerken ligt goed op koers voor het behalen van de gestelde waterveiligheidsdoelstellingen vóór 2021. Van de initiële dijkversterkingstrajecten (ca. 42 kilometer) is circa 13 kilometer afgerond in Q1 2018. Acht trajecten bevinden zich op dit moment in de realisatiefase, waarvan twee trajecten met een lengte van 11 kilometer de mijlpaal waterveilig halen in 2018. De gestelde norm (57%) voor 2018 is daarmee haalbaar. Daarnaast wordt in 2018 voor drie trajecten (Neer Prio 3; Milsbeek – Ven Zelderheide Prio 4; Urmond Cluster F) de aanbesteding voorbereid en doorlopen.

- We werken met onze partners nauw samen om te komen tot een duurzaam veilig Maasdal waarbij de waterveiligheid (HWBP) op een hoogwaardige wijze wordt ingepast in de omgeving. Waar mogelijk zoeken we daarbij de combinatie met ruimtelijke maatregelen om ook voor de lange termijn gesteld te staan voor ontwikkelingen op het gebied van o.a. klimaatverandering. Zo worden in de gebieden Baarlo, Thorn, Arcen en Well dijkverleggingen bestudeerd om ruimte voor de Maas te creëren en werken we met de gemeente Venlo samen aan de hoogwateropgave in de stad.

Toelichting

Onder de noemer Meer Maas Meer Venlo (MMMV) werken gemeente, provincie Limburg, het Rijk en Waterschap Limburg samen aan de gecombineerde HWBP /MIRT verkenning. Onderdeel van deze integrale verkenning zijn onder meer de versterking van de dijktrajecten bij Venlo-Velden (DR68) en Groot Boller en (DR69). In Q1-2018 zijn de bestuurlijke partners de startnotitie en het plan van aanpak voor de verkenning overeengekomen. Voor de dijktrajecten Well (DR60), Arcen (DR65), Baarlo (DR70) en Thorn-Wessem (DR79) wordt conform de voorkeursstrategie Maas in de Verkenningfase dijkversterking/dijkteruglegging onderzocht en afgewogen. Een intensief omgevingsproces is gestart om op deze trajecten samen met de omgeving tot een gedragen voorkeursalternatief te komen.

- De voorbereiding en uitvoering van de dijkversterkingsprojecten vindt plaats in nauwe samenwerking met de directe omgeving. We doen dit onder meer in omgevingswerkgroepen en ontwerpatelier samen met bewoners en zetten daar middelen als co-creatie in. We informeren de stakeholders onder andere via nieuwe media, nieuwsbrieven en tijdens informatieavonden.

Toelichting

Al vanaf het begin van de dijkverbeterprogramma's HWBP en Maaswerken betrekken de beide programmaorganisaties de omgeving nadrukkelijk en actief bij de realisatie. Het HWBP-programma is in 2016 gestart met een intensief omgevingsproces. In diverse kanssessies en bewonersavonden zijn omwonenden betrokken bij de opstellen van kansrijke alternatieven. De bestuurlijke omgeving is geconsulteerd via bestuurlijke informatiedagen en informeel via bestuurlijke gespreksrondes met wethouders. In de stuurgroep Noordelijke Maasvallei is geven Rijk, provincie, gemeenten, HWBP en waterschap samen richting aan de waterveiligheidsprojecten. Dit intensief omgevingsproces heeft in 1,5 jaar tijd geleid tot de eerste 5 voorkeursalternatieven. Dit succesvolle omgevingsproces zet de HWBP-programmaorganisatie door in het vervolg van het programma.

- We werken aan innovaties binnen het waterkeringendomein door kostenefficiënte oplossingen te realiseren en draagvlak voor waterveiligheid te vergroten. We dragen onder meer actief bij aan de Projectoverstijgende Verkenning Kabels en Leidingen en de Projectoverstijgende Verkenning Gebiedseigen Grond van het landelijke HWBP en voeren pilots uit naar diverse technische innovaties.

Toelichting

Het Waterschap Limburg werkt actief mee in de Projectoverstijgende verkenning Kabels en Leidingen. Het voornaamste doel van deze POV is de werelden van waterkeringbeheerders en netbeheerders met elkaar te verbinden en te zorgen dat kabels en leidingen zorgvuldig, toekomstbestendig en veilig worden ingepast in waterkeringen en bij dijkversterkingen. Dat verkort de doorlooptijd van dijkversterkingen en het vermindert de kosten aanzienlijk. Tijdens een expertsessie zijn meerdere bij de POV betrokken experts naar Arcen gekomen om het waterschap te helpen met een viertal actuele casussen. Resultaat zijn technische, procesmatige, juridische als planologische best practices en innovaties die het waterschap kunnen helpen bij de voorbereiding en uitvoering van haar dijkversterkingsprojecten.

- We werken samen met partners in het stroomgebied van de Maas aan het scherp en SMART maken van de Veiligheidsstrategie tot 2100. De wisselwerking tussen korte termijn dijkversterking en de lange termijn rivierverruiming wordt vertaald in specifieke en afrekenbare doelen voor de dijkversterkingsprojecten van het waterschap.

Toelichting

In de HWBP dijkversterkingsprojecten werkt het Waterschap Limburg nauw samen met partners als Rijk, provincie en gemeenten aan zowel de korte als lange termijn hoogwaterveiligheid. In de nu in voorbereiding zijnde dijkversterkingsprojecten wordt al rekening gehouden met lange termijn ontwikkelingen in bijvoorbeeld klimaat en rivier(verruiming). Tijdens een bestuurlijke informatiedag in mei 2017 is deze samenhang en de wijze waarop afstemming tussen korte en lange termijn plaats kan vinden besproken. Deze werkwijze wordt nu toegepast in de HWBP dijkversterkingsprojecten.

- Ook maken we afspraken over de wijze waarop we in de toekomst de afstemming tussen de korte en lange termijn hoogwaterveiligheid vormgeven.

Toelichting

In de voorbereiding van de dijkversterkingsprojecten houdt het Waterschap Limburg nauw contact met de bij lange termijn rivierontwikkeling betrokken partijen als het Rijk en de provincie Limburg. Met deze partijen maken we afspraken over de wijze waarop in de in voorbereiding zijnde dijkversterkingsprojecten geanticipeerd kan worden op de toekomstige rivierverruiming.

- We communiceren actief over de risico's voor wonen, werken en recreëren langs de Maas met inwoners en bedrijven en dragen zo bij aan risicobewustzijn.

Toelichting

De HWBP dijkversterkingsprojecten kennen een intensief omgevingsproces. Belanghebbenden zijn vanaf het begin van de verkenningsfase betrokken bij de aanleidingen van de dijkversterkingsprojecten en opgaven die re zijn om nu en in de toekomst een mooi en veilig Maasdal te garanderen. Het waterschap gaat daarbij actief in op vragen uit de omgeving ten aanzien van hoogwaterveiligheid en werkt hierbij nauw samen met gemeente, provincie en veiligheidsregio.

- Afgekeurde dijkvakken voldoen niet aan de wettelijke eisen en moeten door middel van dijkversterking worden verbeterd tot de vigerende wettelijke norm. In de periode tussen afkeuring en daadwerkelijke uitvoering van de dijkverbetering ontwikkelt het waterschap, hiermee invulling gevend aan de zorgplicht, voor de meest kritische dijkvakken noodplannen.
Hiermee wordt bereikt dat de huidige dijk, met noodmaatregelen een zo hoog mogelijke waterstand kan keren.

Toelichting

Voor het hoogwaterseizoen 2018/2019 wordt het hoogwaterbestrijdingsplan geactualiseerd. Ieder jaar wordt deze actualisatie uitgevoerd in verband met de fysieke maatregelen in de Maas en de uit te voeren en uitgevoerde dijkverbeteringen. Doelstelling is de actuele veiligheid en standzekerheid zoveel mogelijk te borgen. Landelijk is afgesproken dat alle waterschappen uiterlijk voor 2023 de wettelijke beoordeling van de primaire keringen hebben uitgevoerd.

Waterschap Limburg is eveneens gestart met de wettelijke beoordeling, waarbij we onze planning vooral op de behoefte uit en de kansen in de omgeving hebben ingericht. Zo geven we in 2018 prioriteit aan de beoordeling van de volgende trajecten: 't Bat Venlo, Lob van Gennep, Roerdelta Roermond en het Zuidelijk Maasdal (koploper Maastricht).

Zorgplicht waterkeringen

- Via de Zorgplicht Primaire Keringen hebben we de wettelijke taak om de primaire keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. We moeten aantoonbaar maken dat we op systeemniveau, procesniveau en in het veld de juiste dingen doen, deze procesmatig juist ingeregeld zijn en dit aantoonbaar vastleggen. In 2018 wordt in dit verband de eerste bestuurlijke veiligheidsrapportage opgeleverd. Het voldoen aan de zorgplicht is de garantie naar de omgeving dat wij met onze dijken optimale veiligheid bieden aan de bewoners en ondernemers achter de dijken.

Toelichting

Doelstelling is de veiligheidsrapportage in juli aan te kunnen bieden aan het Algemeen Bestuur. Deze rapportage vormt een belangrijke schakel in de zorgplicht. In 2018 starten we met de voorbereidingen om het onderhoudsbeheersysteem in te richten. We gebruiken hiervoor het programma INFOR. Begin dit jaar was er sprake van een "geringe" hoogwatersituatie. Door de uitvoering van het hoogwaterbestrijdingsplan zijn er kosten gemaakt die niet waren begroot. Deze kosten bedragen ca € 60.000 waarvoor in principe een voorziening bestaat. Aan het einde van het jaar zal worden beoordeeld of ook daadwerkelijk aanspraak op deze voorziening nodig zal zijn of dat de kosten kunnen worden opgevangen door het exploitatieresultaat.

- Eind 2018 audit de Inspectie Leefomgeving en Transport onze invulling van de Zorgplicht. We willen tenminste voldoende scoren in deze audit. Voorafgaand aan de audit door de ILT laten we ons collegiaal toetsen door andere waterschappen.

Toelichting

De collegiale toets is uitgevoerd en was een mooi succes. De toets heeft in diverse verbeteracties geresulteerd. Deze acties passen bij het verloop en implementatie van de zorgplicht: de afgelopen periode is hard gewerkt aan de "plan" en "do" uit de PDCA cyclus, nu het moment om de "check" en "act" uit te rollen. In de komende periode zullen met name de processen gegevensbeheer en calamiteiten zorg aandacht vragen. Het proces calamiteiten zorg zullen we daarbij, en waar mogelijk, aanpassen naar de situatie waarbij de hoogwaterbestrijding langer in de lijn kan worden gerealiseerd.

- De wettelijke beoordeling van de waterkeringen vanaf 2017 (intrede nieuwe normering) tot en met 2023 wordt volgens een compleet nieuwe systematiek en aan de hand van de nieuwe norm uitgevoerd. De beoordeling is de ingang voor een programmering in het HWBP. In 2018 gaan we verder met de inventarisatie van de gegevens en de inwinning van aanvullende gegevens. Als eerste beoordelen we de primaire keringen binnen de koploperprojecten Maastricht en Venlo. We plannen onze beoordeling zo dat we ontwikkelingen in het gebied kunnen ondersteunen door tijdig een veiligheidsoordeel beschikbaar te hebben. In de plus-variant van de Kadernota hebben wij toegezegd om de Zorgplicht verder te onderbouwen.

In een bijlage bij deze begroting hebben wij uitgewerkt op welke wijze wij onze zorgplicht invullen en wat de kosten ervan bedragen. De financiële consequenties ervan zijn in deze begroting verwerkt, als ook in de meerjarenraming.

Toelichting

De wettelijke beoordeling vraagt qua planning een aanpassing. We zien dat onze omgeving via meekoppelkansen een bijdrage wil leveren aan de hoogwaterveiligheidsdoelstellingen. Een bijdrage die we graag willen faciliteren. Omdat de wettelijke beoordeling via de goedkeuring van de Inspectie Leefomgeving en Transport uiteindelijk resulteert in een aanmelding in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en daarmee zicht op financiering, is het noodzakelijk om dit jaar nog enkele trajecten te beoordelen en andere trajecten eveneens versneld op te pakken. Hierover hebben we zeer recent een besluit genomen. We geven dit jaar voorrang aan 't Bat in Venlo, de Lob van Gennep en Roerdelta in Roermond. Vooralsnog wordt er geen financiële aanpassing voorzien in de meerjarenbegroting.

- Conform de Kadernota investeren we in het planmatige onderhoud van de waterkeringen. Op basis van het meerjarenonderhoudsprogramma wordt de huidige veiligheid van de dijken geborgd. We investeren in het onderhoud van met name de kunstwerken en we spelen in op de groei van ons areaal in de komende jaren door het gereedkomen van de Maaswerkenkeringen de komende jaren en de HWBP-keringen op termijn.

Toelichting

Het beheer en onderhoud van de primaire keringen wordt conform planning gerealiseerd. Een afwijking vormt de keersluis in de Roer in Roermond. In 2007 is dit kunstwerk verbeterd, maar vrij snel na oplevering is geconstateerd dat een aantal zaken onvoldoende is meegenomen. Destijds is dit ook gemeld bij de aannemer en is juridisch onderzocht of er aanspraak kon worden gemaakt op garantie. Dit laatste bleek niet mogelijk te zijn. De benodigde werkzaamheden worden op dit moment geïnventariseerd en hebben vooral betrekking op het vastzetten van de steenbekleding en Arbo technische aanpassingen. Door de lastige bereikbaarheid (eigenlijk alleen via het water) zullen deze kosten behoorlijk stevig worden. Een eerste indicatie gaat richting € 400.000. Mogelijk kunnen de werkzaamheden worden verdeeld over 2018 en 2019, waarbij tevens zal worden verkend of de voorziening onderhoud waterkeringen dit kan opvangen. Indien nodig zal een separaat voortel worden gedaan.

- We onderzoeken, om de veiligheid van onze keringen te borgen, methoden voor het bestrijden van invasieve beplanting, die een bedreiging vormt voor de veiligheid, zoals de Japanse duizendknoop.

Toelichting

We participeren in tal van onderzoeksprojecten waarbij de aanpak van exoten centraal staat.

- We willen de veiligheid van onze keringen borgen, maar we willen dat de lasten voor onze inwoners en ondernemers beperkt blijven. Daarom vergelijken we onze wijze van onderhoud met die van andere dijkbeheerders en zoeken de mogelijkheid om door innovaties efficiënter te werken.

Toelichting

We participeren onder andere in een landelijke pilot rondom grasbekleding.

Ook bij Raaijweide zijn enkele proeftrajecten ingericht waarbij wordt onderzocht hoe op een snelle en efficiënte wijze een goede grasbekleding kan worden gerealiseerd. Onze inspecteurs zullen deel nemen aan een korte uitwisseling met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Op deze manier bewerkstelligen we kennisuitwisseling ten behoeve van een bedrijfsvoering.

Vergunningen en plantoetsing

Vergunningverlening en plantoetsing

Integratie keurkwartet

- Het zogenaamde keurkwartet bestaat uit Keur, Algemene Regels, Beleidsregels en Uitgangspunten legger.

Een plan van aanpak om te komen tot één keurkwartet voor Waterschap Limburg is opgesteld en wordt in 2018 uitgevoerd. Waar mogelijk zetten we in op deregulering en daarmee anticiperen we ook op de komst van de Omgevingswet.

Toelichting

Integratie keurkwartet ligt op schema. Tijdens een gecombineerde commissievergadering d.d. 18 april 2018 is de gelegenheid geboden om te adviseren over de uitgangspunten en is de opbrengst van de zogenaamde participatiebijeenkomsten gedeeld. De uitgangspunten komen 16 mei 2018 in het algemeen bestuur aan de orde.

Kwaliteitscriteria Vergunningen

- De waterbeheerders in Nederland (Rijkswaterstaat en waterschappen) hebben in 2016 afspraken gemaakt over te hanteren kwaliteitscriteria op het terrein van vergunningen (toezicht en handhaving). Uit de in 2017 uitgevoerde 0-meting volgt dat tal van verbeteringen noodzakelijk zijn om te kunnen beantwoorden aan de kwaliteitscriteria. Eind 2018 zijn deze verbeteringen doorgevoerd.

Toelichting

Een plan van aanpak om te beantwoorden aan de Kwaliteitscriteria VTH is eind 2017 vastgesteld en in uitvoering. De inzet is daarbij gericht op realisatie van de verbeteringen per eind 2018. Inmiddels is landelijk afgesproken dat de verbeteringen niet eind 2018 maar eind 2019 zijn doorgevoerd. Van de extra ruimte wordt gebruik gemaakt.

Omgevingswet

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet, die gepland stond per medio 2019, wordt uitgesteld. De nieuwe datum van inwerkingtreding is 1 januari 2021. De voorbereiding van de Omgevingswet biedt ons de ruimte om volop invulling te geven aan “met de omgeving, voor de omgeving”. Om die reden stellen we de voorbereiding van de implementatie van de wet niet uit. Er is veel werk te verzetten. De Omgevingswet raakt ons werk en de organisatie op alle fronten. In 2018 wordt het programmaplan uitgevoerd. In 2018 nemen wij u daar graag in mee, te beginnen met een introductie in december 2017.

Toelichting

Een bestuurlijke verantwoordingsrapportage Omgevingswet wordt gelijktijdig met de Voorjaarsrapportage in de commissie en het AB behandeld.

2.1.1 Indicatoren

Indicator	Norm 2018	Realisatie 2018 t/m apr	Einddoel	Jaar
Hoogwaterbescherming Maas				
Dijkversterking				
• % van het totaal aantal meters te verbeteren dijken gereed (Maaswerken dijkversterkingen)	57%	30%	100%	2020
• % HWBP dijkversterkingen voorkeursalternatief bestuurlijk vastgesteld	60%	44%	100%	2020
Zorgplicht waterkeringen				
• # processen binnen Zorgplicht op orde	7	0	7	- ^a
• % dijken waar hoogteoordeel is afgegeven	45%	0%	100%	2023
Vergunningen en plantoetsing				
• % van de aanvragen om vergunning dat met inachtneming van de wettelijke termijn afgehandeld wordt	80%	85% ¹	95%	2021

^a deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

¹ het percentage is hoog, maar er zijn wel problemen met het tijdig verstrekken van vergunningen in samenhang met projecten.

2.2 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Waterkeringen	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	2.805.600	2.015.291	2.909.100	103.500
Opbrengsten	-	-	-	-
Netto kosten exclusief doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie	2.805.600	2.015.291	2.909.100	103.500

De toelichting op de hogere kosten is opgenomen in paragraaf 6.1 bij kostensoorten 'Goederen en diensten van derden' (-/- € 65.500) en 'Bijdragen aan derden'. Per bijstelling is aangegeven op welk programma deze betrekking heeft.

Investerings

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma waterkeringen	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	101.409.000	3.335.580	101.402.000	-7.000
Inkomsten	82.707.000	1.695.003	82.707.000	-
Netto investeringsuitgaven programma waterkeringen	18.702.000	1.640.577	18.695.000	-7.000

De geplande uitgaven voor het vullen van het beheerregister waterkeringen vervallen.

3 Programma Watersysteem en -keten

3.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Regionaal Watersysteem

Functies van water en rol waterschap

- We zijn duidelijk over onze taakopvatting naar onze omgeving. Daarom leggen we voor een aantal belangrijke onderwerpen vast hoe we onze rol en verantwoordelijkheid zien. Het gaat dan onder andere om bescherming tegen wateroverlast, droogtebeperking, peilbeheer, waterkwaliteitsdoelen en ontwikkelen van watergebonden natuur, recreatie en cultuurhistorie. Dit doen we in de opzet van de nieuwe Omgevingswet en vanuit ons streven om het voor onze omgeving eenvoudiger te maken met minder regels.

Toelichting

Voor een deel van onze taken en doelen hebben we onze taakopvatting beschreven in de *Uitgangspuntennota Omgevingswet*. Deze is als richtinggevend document vastgesteld. Eind 2018 wordt de nota geactualiseerd en opnieuw bestuurlijk vastgesteld. Dit omdat in de tussentijd is gewerkt aan een aantal deelvragen rond onze taakopvatting, waarvan de conclusies worden verwerkt in de nota. Ook worden voor sommige deelvragen aparte documenten opgesteld, zoals de *Keur van Waterschap Limburg*, de *Nota Peilbeheer*, de *notitie Strategie investeringen wateroverlast buiten onze zorgplicht*, de *notitie Normering Wateroverlast*.

- We stellen de nota 'Soortenbeleid' op waarin we beschrijven welke rol we uitoefenen en hoe we gaan handelen rond beschermde plant- en diersoorten en niet-inheemse invasieve soorten.

Toelichting

De nota is in voorbereiding en zal naar verwachting eind van het jaar worden opgeleverd. Daarna zullen voor invasieve exoten (plaagsoorten) protocollen worden opgesteld. Momenteel worden al protocollen voor de das, otter en bever voorbereid.

Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbestrijding

Peilbeheer en grondwaterbescherming

- De maai- en onderhoudsbestekken van district Noord en Midden worden opnieuw aanbesteed.

Toelichting

De maai- en onderhoud houtopstanden bestekken zijn aanbesteed. De gunning heeft plaatsgevonden. In 2020 zal een gezamenlijke aanbesteding met waterkeringen plaatsvinden waarvan synergievoordeel verwacht wordt.

- Voor een groot deel (80%) van onze watergangen zijn referentiewaterstanden bekend. Deze helpen bij het dagelijks beheer en onderhoud van de primaire en secundaire watergangen (legger). De implementatie in de organisatie zal in 2018 worden afgerond. We brengen via het dashboard van het hydrologisch voorspellingsinstrument BOS-OMAR de referentiewaterstanden naar de omgeving transparant in beeld.

Toelichting

De referentiewaterstanden zijn ingebouwd in het dashboard van BOS-OMAR. Het blijkt echter dat de referentiewaarden nauwelijks overeenkomen met de werkelijke of de voorspelde waterstanden. Onderzocht wordt of dit komt omdat de vergeleken waterstanden niet representatief zijn of dat de referentiewaarden niet correct zijn.

Voordat deze vragen opgelost zijn en voordat de resultaten van BOS-OMAR betrouwbaar genoeg zijn, is publicatie naar de omgeving niet zinvol en niet aan de orde.

- We starten met het opstellen van een gebiedsdekkend NLP2 - Nieuw Limburgs Peil 2 - voor Limburg (zowel kwantiteit en kwaliteit). Dit start in 2018 met gebiedspilots en zal in 2020/2021 beheergebiedsdekkend zijn afgerond.

Toelichting

Er is overleg met de Provincie aan aanzet gemaakt. Via de wateragenda is opdracht om Plan van Aanpak te schrijven. Pilot Rieterdijk is in opstartfase.

- We stellen een nota peilbeheer vast. Deze nota beschrijft de randvoorwaarden voor het stuwbeheer, maaibeheer en de wateraanvoer om de Gewenste Grondwaterstand zoals in het NLP-proces werd/wordt vastgesteld, zoveel mogelijk te benaderen. Daarbij zijn de referentiewaterstanden, de waterstanden die men mag verwachten op grond van de fysieke eigenschappen van de watergangen uit de legger, het vertrekpunt maar niet het eindpunt.

Toelichting

De nota Peilbeheer is in concept ambtelijk gereed. Thans vindt consultatie van de in- en externe stakeholders plaats en heeft een eerste verduidelijkende sessie plaatsgevonden met de commissie WZW.

In juni worden de belangrijkste dilemma's en uitgangspunten voorgelegd aan de commissie en in september vindt besluitvorming plaats.

Getracht wordt de bestuurlijk minder relevante zaken (bijvoorbeeld het inrichten van het proces peilbeheer) in de tussentijd reeds uit te voeren.

- We lopen samen met onze Limburgse waterpartners een Waterbeschikbaarheidsproces door, waarin afspraken worden vastgelegd over het handelingsperspectief voor het gebruik van zoetwater in geval van droogte en maatregelen worden voorgesteld voor het optimaliseren van de watervraag en het wateraanbod.
Dit proces is één van de sporen binnen de landelijke Delta-beslissing Zoetwater en wordt op provinciaal niveau opgepakt. Wij hebben samen met Provincie Limburg hierin een trekkende rol.

Toelichting

In Limburg zijn 2 pilots opgestart (Weerterland en Parkstad) waarin proces verder vormgegeven wordt. Dit gebeurt samen met de watergebruikers en met een adviesbureau dat het proces ondersteunt en voedt met modelberekeningen (watervraag en -aanbod kwantificeert). Pilots worden in oktober afgerond, waarna het proces gebiedsdekkend kan worden uitgerold.

Klimaatstrategie zoetwater

- Voor Limburg werken we de in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie opgenomen klimaatstresstest verder uit met Rijk, UvW en gemeenten. Wij koppelen de in 2017 in Waterpanel Noord opgedane kennis en ervaring van de stresstesten-light aan deze klimaat-stresstest waardoor een Limburgdekkend beeld ontstaat van de (zoet-) waterbehoefte in droge en natte perioden. We spelen daarbij gecombineerd in op droogte en wateroverlast. Ook de kennis die wordt vergaard in de pilots waterbeschikbaarheid (Weerterland en Parkstad) nemen wij hierin mee.

Toelichting

Lijntjes Waterbeschikbaarheid en Klimaatstresstest zijn kort. Eerste helft 2018 worden afspraken gemaakt tussen PL, WL en gemeenten hoe met name thema droogte wordt gekoppeld.

- We voeren samen met onze Brabantse partners de maatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ) uit. In 2018 wordt een tussenevaluatie uitgevoerd die duidelijk maakt in hoeverre de uitvoering van de overeenkomst vordert. Op basis van deze tussenevaluatie vindt eventuele herverdeling van Programmamiddelen tussen de Regionale Partijen (Zuid- en Oost-Nederland) plaats.

Toelichting

Eind 2017 is verder invulling gegeven aan programmering DHZ-opgave tot en met 2021. En zijn met DHZ-partners detailafspraken gemaakt over invulling. Dit heeft geleid tot een aangepast overzicht van gerealiseerde kosten en prognoses. We liggen als waterschap nog op schema, evenals de andere DHZ-partners. Noodzaak tot herverdeling van DHZ-gelden zal geen sprake van zijn.

- In 2018 zullen de maatregelen Noordervaart door Rijkswaterstaat (RWS) concreet zijn uitgewerkt. Wij zijn hierbij direct betrokken. De verwachting is dat de Noordervaart in 2020 fysiek volledig op orde is gebracht. Overdracht naar WL is conform afspraak op dat moment aan de orde.

Toelichting

Het project loopt conform planning.

- Met o.a. Rijkswaterstaat en Waterschap Aa en Maas hebben we afspraken gemaakt over het vergroten van de hoeveelheid wateraanvoer. Voor het optimaliseren van de wateraanvoer in het regionale kanalenstelsel en het vergroten van de wateraanvoer voor ons en voor Waterschap Aa en Maas zijn in 2018-2020 investeringen nodig. Hiervoor is het noodzakelijk dat we met bestaande gegevens ons regionale wateraanvoersysteem (leggerwaterlopen) evalueren en de mogelijkheden tot optimalisatie van de wateraanvoer en -verdeling onderzoeken.

Toelichting

De optimalisatie van de wateraanvoer zal deels worden opgepakt in project Noordervaart/Peelkanalen (optimalisatie kanalenstelsel) en deels onderdeel zijn van proces Waterbeschikbaarheid (waterverdeling in leggerwaterlopen). Eind 2020 zijn resultaten beschikbaar.

Wateroverlast en bodemerrosie

Wateroverlast uit beken

- We pakken de bestrijding van wateroverlast programmatisch aan met het programma Water in Balans. Dit doen we via vier sporen:
 - klimaatadaptief maken van onze leefomgeving;
 - de aanpassing van onderhoud;
 - interne bedrijfsvoering;
 - crisisbeheersing.

Daarnaast voeren we gebiedspilots uit waarbij we met de omgeving op zoek gaan naar nieuwe methoden, mogelijkheden en kansen én de resultaten uit de vier inhoudelijke sporen toepassen. We benutten 2018 en 2019 om beter inzicht te krijgen in de omvang van onze knelpunten.

Toelichting

Met het actieprogramma 'Samen tegen wateroverlast' geeft Waterschap Limburg prioriteit aan het oplossen van wateroverlastproblematiek. Maar Water in Balans omvat ook droogte- en hittestressknelpunten en draagt zorg voor synergie op de waterschapsdoelen m.b.t. kwaliteit en ecologie. De extreme neerslag die tot wateroverlast leidt, hittestress in stedelijk gebied, en droogteproblematiek heeft niet één oorzaak en dus ook niet één oplossing. Een effectieve aanpak is alleen mogelijk met een integrale benadering van het gehele watersysteem én samen met alle gebruikers van het landschap en de woon- en werkomgeving. Via alle vier de genoemde sporen en via gebiedspilots wordt de wateroverlastproblematiek actief opgepakt; dit loopt conform planning.

- We stellen samen met onze Limburgse partners een Klimaatagenda Limburg op, waarin beschreven staat hoe Limburg toewerkt naar een klimaatadaptief waterbeheer. Als waterschap vervullen we hierin met de provincie een trekkersrol.

Toelichting

Q1 2018 is akkoord gegeven op de oprichting van een Bestuurlijk Klimaattafel Limburg (BKL) als verbreding van het BROL. Tweede helft van dit jaar wordt een klimaatagenda opgesteld, waarin een gezamenlijke strategie wordt vertaald naar acties en afspraken worden gemaakt over de eerste focus van BKL.

Wij hebben daarvoor samen met gemeenten en overige stakeholders in 2017 en de eerste maanden van 2018 een Bestuurlijke Klimaattafel Limburg (BKL) opgericht, waaraan alle partners deelnemen. Hier worden initiatieven afgestemd en gecoördineerd. Gemeenten (allen!) werken ondertussen aan stresstesten en voeren binnenkort een risicodialoog met de omgeving. Het waterschap heeft het programma Water in Balans in uitvoering gebracht. Ook de werkgevers, landbouw en natuur werken aan klimaatprogramma's. In 2019 worden de resultaten verzameld in een gezamenlijke agenda / programma. Het programma wordt ingediend voor een rijksbijdrage DHZ, DPRA en POP4.

- Samen met de provincie bezien we of we in plaats van de huidige normeringssystematiek tot een meer risicogerichte benadering kunnen komen (vergelijkbaar met het Deltaprogramma Waterveiligheid), die meer recht doet aan de mogelijke risico's op wateroverlast. Dit doen we in afstemming met de ontwikkeling van de klimaatstresstest.

Toelichting

Loopt conform planning.

- In Noord-Limburg wordt gestart met retentiegebied(-en) en in Zuid-Limburg worden de eerste wateroverlastmaatregelen uitgevoerd.

Toelichting

In Noord-Limburg zijn we gestart met het proces rond het retentiegebied gebiedspilot Breevennen. Er zijn goede contacten met enkele agrariërs, die graag mee willen werken met oplossingen als omklappen van goudgroene natuur of andere groenblauwe diensten. Een daadwerkelijke start richting een contour van het retentiegebied en afspraken met de omgeving kon worden gemaakt met een strategische grondaankoop. Deze is door het DB voorlopig aangehouden in afwachting van meer zekerheid over nut en noodzaak van het project in relatie tot de zorgplicht (normering) en prioritering t.o.v. projecten in Zuid-Limburg. In gebiedspilot Kwistbeek is de realisatie van een retentiegebied onderdeel van het integrale beekherstel en oplossen van WB21 knelpunten. Hiertoe is in december 2017 een intentieovereenkomst getekend. Met de LLTB is de voorbereiding gestart voor het verkennen van mogelijkheden van meerdere potentiële retentiegebieden in Noord-Limburg. Deze verkenning is geparkeerd in het licht van de discussie rond Breevennen.

In het kader van WB 21 zijn maatregelen getroffen in het Zuid-Limburgse watersysteem, waaronder het 'project kleine investeringen fase 3', waarin vele kleinschalige problemen zijn opgelost. Hierdoor is ons watersysteem robuuster en beter bestand tegen overlast. Verder zijn de gebiedspilots Meerssen en Oirsbeek opgestart, waarin met partners wordt gewerkt aan een integrale oplossing van wateroverlast. Daarnaast zijn enkele afspraken gemaakt met gemeenten over een gezamenlijke aanpak c.q. een bijdrage van het waterschap bij het treffen van wateroverlastmaatregelen.

- Voor de projectgebieden Meerssen, Oirsbeek en Limbricht werken we toe naar besluitvorming over ontwerpmaatregelen. Voor de gebieden Geul en Gulpdal starten we met de betrokken stakeholders een gebiedsproces.

Toelichting

Op 8 februari zijn voor de pilotgebieden Meerssen en Oirsbeek-Amstenrade intentieverklaringen getekend met partijen waarin de ambitie is uitgesproken voor respectievelijk 2035 en 2030 het beschermingsniveau tegen wateroverlast op een niveau van 1 maal per 25 jaar te brengen voor het toekomstig klimaatscenario en welke maatregelen de partijen daarvoor nemen. Voorafgaand heeft er een risico dialoog m.b.t. optredende wateroverlast als gevolg klimaatverandering en verkenning van maatregelen met stakeholders en de omgeving plaatsgevonden aan de hand van een tweetal publieksbijeenkomsten. In februari is in beide pilot gebieden doorgestart met de verdere uitwerking van de maatregelen in actieprogramma's en met het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst (SOK). De actieprogramma's hebben betrekking op de 4 knoppen (water bergen in landelijk gebied, afkoppelen en waterbergen in stedelijk gebied, aanleg van regenwaterbuffers en het organiseren van zelfredzaamheid om schade aan woningen te voorkomen). Voor het actieprogramma regenwaterbuffers zijn haalbaarheidsonderzoeken op locaties uitgevoerd, verkennende grondverwervingsgesprekken met grondeigenaren gevoerd en ontwerpen opgesteld. De actieprogramma en SOK zijn voorzien eind 3^e kwartaal gereed te zijn.

In Limbricht/Einighausen is samen met de gemeente een klimaatmarkt gehouden en zijn doelessen gegeven een basisschool om de bewoners, kinderen en de omgeving bewust te maken van de gevolgen van klimaatverandering.

In juni wordt de eerste publieksbijeenkomst gehouden m.b.t. de wateroverlast knelpunt Limbricht/Einighausen in het kader van de risicodialoog met de omgeving.

Voor het Geuldal is het gebiedsproces opgezet en invulling gegeven. In verschillende werkgroepen zijn met stakeholders in specifieke gebieden maatregelen verkend waarmee de wateroverlast in de stedelijke kernen kan worden verminderd. In februari heeft de 2e klankbordgroep bijeenkomst plaatsgevonden met alle stakeholders (TBO's, LLTB, provincie, Waterschap, gemeenten). Hierin is door het waterschap de aanpak van de wateroverlast problematiek nader geduid en de rol van de betrokken partijen hierin.

De uitwerking van de maatregelen wordt opgepakt binnen het regionale samenwerkingsverband Maas en Mergeland. Voor het stroomgebied van nieuwe gracht nabij Wylre (zijbeek van de Geul) is in maart een SOK getekend met de gemeenten Voerendaal en Gulpen-Wittem en de provincie om tegelijkertijd met de aanleg van een nieuwe fietsverbindingen regenwaterretentiegebieden aan te leggen.

- In de plusvariant van de kadernota hebben wij toegezegd dat wij Data op orde/Assetmanagement verder onderbouwen. In een bijlage bij deze begroting hebben wij aangegeven hoe wij onze data op orde brengen en wat de kosten bedragen. De financiële consequenties ervan zijn in deze begroting verwerkt, als ook in het meerjarenperspectief.

Toelichting

De essentie van assetmanagement is het optimum tussen functionaliteit van onze objecten (assets), kosten en de risico's bij disfunctioneren. Binnen deze context is een meerjarenplan opgesteld en uitgewerkt in 4 sporen:

- *Spoor 1: Er is extra exploitatiebudget naar de districten gegaan voor herstel aan profielen, stuwen en gemalen. Dit ongeprogrammeerd 'klein' onderhoud wordt in het reguliere werk uitgevoerd door de districten (€220.000).*
- *Spoor 2: Planvorming. Opstellen van onderhoud & inspectiebeleid, instandhoudingsplannen en procesbeschrijvingen. Plannen en processen worden op dit moment uitgewerkt in samenwerking met adviesbureau Aveco de Bondt. Synergie met waterkeringen wordt gezocht (richten en inrichten).*
- *Spoor 3: Inspecteren en uitvoeren. Cyclisch uitvoeren van inspecties, beoordelen aan de hand van kaders en uitvoeren onderhoud. De cyclus start in de loop van dit jaar met het uitvoeren van inspecties stuwen en gemalen en inmeten profielen op basis van de instandhoudingsplannen uit eerdergenoemd spoor 2. Vooruitlopend hierop worden op dit moment no-regret metingen uitgevoerd. Start per mei 2018 (verrichten).*
- *Spoor 4: Herprofilen en vervangen. Uitvoeren van no-regret 'groot' onderhoud aan profielen, stuwen en gemalen in 2018 en 2019. Dit is vooruitlopend op de cyclische aanpak. Onderhoud uitgesplitst in 2 categorieën:*
 - *a. Uitvoering in districten en deze zijn in uitvoering;*
 - *b. Groter onderhoud wordt projectmatig aangepakt in samenwerking met team A&V. Er is samenhang met "data op orde" en dit vergt afstemming vanwege de gewenste volgorde.*

- Data op orde: we brengen de data van onze beekprofielen en regenwaterbuffers verder op orde door deze in te meten. Door circa 150 kilometer beekprofielen in te meten maken we een verbeterslag van onze datagegevens en kunnen we bepalen in hoeverre de actuele toestand afwijkt van de gewenste toestand van de watergangen.

Toelichting

De samenhang van assetmanagement en data op orde zit vooral in spoor 3. Inspecteren resulteert veelal in inmeten bij beekprofielen. De meetresultaten zijn input voor het op orde krijgen van data. Streven is om dit jaar circa 150 km in te meten op basis van de plannen uit spoor 2. Daarbij moet de 150 km als richtgetal gezien worden. Belangrijker is het om in een inspectie/meet cyclus te komen waarbij de meetresultaten beoordeeld worden op basis van vooraf gedefinieerde kaders. Vooruitlopend op de inspectie/meetplannen zijn we inmiddels gestart met no-regret metingen. De latere start heeft o.a. te maken met het vooraf vaststellen van een hanteerbaar meetprotocol.

- Assetbeheer: we richten het beheer en onderhoud van ons areaal in op basis van prestatie, risico's en kosten.

Toelichting

Zie eerdergenoemde sporen. De sporen 2 en 3 hebben betrekking op het vormgeven van assetbeheer. Deze sporen zijn in uitvoering.

Inzicht in overstromingsrisico's

- Samen met partners, inwoners en bedrijven maken we afspraken over zelfredzaamheid. Dit voeren we samen uit onder de vlag van het programma Water in Balans.

Toelichting

Om de wateroverlast te beheersen moet er aan 4 knoppen gedraaid worden waar verschillende partijen een gedeelde verantwoordelijkheid in hebben. Een daarvan is: schade beperken aan de eigen woning (zelfredzaamheid). Dit zijn maatregelen die de eigenaren zelf moeten kunnen nemen om hun bouwwerk te beschermen tegen het restrisico daar waar maatwerkmaatregelen in de openbare inrichting niet afdoende c.q. doelmatig zijn. Bewoners en bedrijven worden hierin gefaciliteerd door de betrokken publieke partijen. Het opzetten van risicocommunicatie en het starten van een schottenprogramma zijn voorbeelden hiervan.

- Voor de tweede plancyclus van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) wordt input geleverd voor de actualisatie van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten van rivieren en grotere beken.

Toelichting

De voorbereiding hiervoor loopt. Aanleveren van gegevens volgt in de tweede helft van het jaar.

- In 2018 wordt samen met STOWA en Waterschap Aa en Maas een Benchmark Inundatiemodellen uitgevoerd, waarin voor een pilotgebied in Noord-Limburg zeven inundatiemodellen worden getest. Doel ervan is om waterbeheerders voor vrij afwaterende, hellende terreinen meer inzicht te geven in de bruikbaarheid van diverse beschikbare modelinstrumenten om wateroverlast vanuit het oppervlakte-water en/of de riolering te kwantificeren (o.a. watersysteemtoets en stresstest).

Toelichting

In overleg met alle "zandwaterschappen" is besloten om geen benchmark uit te voeren. Voor poldergebieden is al een benchmark uitgevoerd en de meerwaarde om eenzelfde aanpak voor zandgebied (vrij-afwaterend) uit te voeren is beperkt.

In plaats daarvan is het idee een platform in te richten, waarin waterschappen elkaar actief informeren over ontwikkelingen op gebied van modelconcepten en over resultaten van pilotstudies. In een enquête is dit idee breed gedeeld en op een bijeenkomst in april 2018 wordt bekeken hoe dit platform verder vorm te geven.

Wateroverlast vanuit landbouwgebieden

- Vanuit het programma Water in Balans werken we met belanghebbenden de mogelijkheden uit van brongerichte maatregelen in de landbouw. We doen dit specifiek in enkele proefgebieden. Aan de hand van de resultaten maken we vervolgens procesafspraken over te bereiken doelen op de korte en op de lange termijn.

Toelichting

Het waterschap heeft met de landbouw, natuurbeheerders, gemeenten, provincie de gebiedspilots Meerssen en Oirsbeek intentieovereenkomsten getekend voor de aanpak van de wateroverlast. Dit is een opmaat voor een gebiedsproces, waar de landbouw een belangrijke rol in speelt. Met de landbouw wordt in het kader van deze intentieovereenkomsten voor deze twee pilots en een convenant over bronmaatregelen Limburgbreed gesproken over het vasthouden van ca. 10 mm in het landelijk gebied. Deze 10 mm zal concreet worden gemaakt door met de landbouw een proces aan te gaan over de inzet van concrete maatregelen om ca. 10 mm neerslag vast te houden in het landelijk gebied, voordat het water in ons watersysteem en/of in het stedelijk gebied terecht komt.

Dit proces is onlangs gestart met een eerste bijeenkomst met enkele agrariërs uit Meerssen. Het is de bedoeling dat dit proces leidt tot de inzet van bekende en nieuwe (innovatieve) maatregelen in de landbouw waarmee we 10 mm in het landelijk gebied vasthouden. Afspraken hierover worden vervolgens input in het Limburgbrede convenant van waterschap-LLTB-provincie over bronmaatregelen.

Beken en beekdalen

- We ontwikkelen in 2018 een eenduidig integraal beleid voor robuuste beekdalontwikkeling (wateroverlast en -tekort en ecologie) in combinatie met economische, natuur- en landschapontwikkeling.
Hiervoor is veel ruimte nodig, waarbij de omgeving een grotere rol krijgt als beheerder, wat tegelijk zorgt voor meer betrokkenheid. Ook de provincie als ruimtelijke ordenaar en strategisch grondbezitter is cruciaal in de doelrealisatie.

Toelichting

Proces is gestart:

- 18/4 introductie bij commissie WZW
- 23/5 excursie AB
- 20/6 kaderstellende vergadering AB

- We ronden de Stroomgebiedsbrede ecologische systeemanalyse Tungelroyse beek af en passen dit toe op de andere natuurbeken.

Toelichting

Project SESA Tungelroys beek loopt en wordt in Q2 afgerond. Systematiek wordt toegepast bij het in te richten beken.

- In 2018 voeren we circa 15 km beekherstel uit.

Toelichting

Op dit moment zitten 10 projecten in de planuitwerkingsfase. Totale lengte hiervan is 25 km. Voor de meeste projecten (22km) zal naar verwachting in het 4e kwartaal van 2018 de uitvoering starten. Op dit moment wordt voorzien dat er in 2018 één project wordt opgeleverd, Corio Glana highlight 3 (0,4 km). Naast de in voorbereiding zijnde projecten vindt nog nazorg plaats voor een aantal in 2017 opgeleverde projecten. Dit omvat in totaal ca. 15 km.

Water en ruimte

- De implementatie van de Omgevingswet vraagt om waterbelangen te borgen in plannen van derden. Het gaat hierbij om het beschermen van de keringen en het bestaande watersysteem, zowel wat betreft kwantiteit als kwaliteit, maar ook om het creëren en behouden van ruimte voor een klimaatadaptief watersysteem. Dit geldt zowel voor water in het landelijk gebied als in de bebouwde omgeving. We bepalen samen met onze partners:
 - de wijze van samenwerken;
 - de organisatie van onze betrokkenheid bij Omgevingsvisies en Omgevingsplannen en de wijze waarop de bouwsteen 'water' in deze plannen invulling krijgt;
 - de behoefte aan regelgeving rond water, zoals zal worden opgenomen in de toekomstige waterschapsverordening;
 - welke andere instrumenten we inzetten om onze waterdoelen te realiseren.

Toelichting

Een bestuurlijke verantwoordingsrapportage Omgevingswet wordt gelijktijdig met de Voorjaarsrapportage in de commissie en het AB behandeld.

2^e bullet: Om onze hoge ambitie met betrekking tot het daadwerkelijk leveren van input voor gemeentelijk Omgevingsvisies, Omgevingsplannen en nieuwe initiatieven waar te kunnen maken wordt binnenkort een keuze gemaakt over het al dan niet instellen van omgevingsadviseurs die de pro actieve houding die we als waterschap nastreven, verder vorm dienen te geven.

- We breiden de subsidieregeling voor het afkoppelen van regenwater van verhardingen bij particulieren en bedrijven Limburgbreed uit. In samenwerking met gemeenten en woningbouwverenigingen stimuleren we burgers en bedrijven om zoveel mogelijk regenwater van de riolering te halen.

Toelichting

Op 3 april heeft het dagelijks bestuur de beleidsregel "Stimuleren afkoppelen regenwater private terreinen" vastgesteld met een uitbreiding van het toepassingsgebied naar heel Limburg. De Zuid Limburgse gemeenten zijn per brief gevraagd om van onze uitnodiging gebruik te maken.

De uitvoering van stimuleringsregelingen in Noord- en Midden-Limburg is in samenwerking met gemeenten in uitvoering. Wonen Limburg treedt toe tot de Klimaattafel Limburg en voert dit jaar pilots uit met afkoppelen van regenwater.

Waterkwaliteit en ecologie

- Voor wat betreft vervuillende stoffen en ecologie voeren we watersysteemanalyses op hoofdlijnen uit. Daarin bepalen we de mate van bijdrage van vervuillingsbronnen die het verschil tussen de huidige situatie en de doelstellingen van de KRW veroorzaken. We onderzoeken het vóórkomen, de herkomst, de verspreidingsroutes en het verwijderen van nutriënten, metalen, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten en andere opkomende stoffen in ons water. Ook brengen we in beeld wat niet meer mogelijk is en hoe ver we komen met het KRW-doelbereik.

Toelichting

Er is conform de landelijke Handreiking KRW-Doelen begonnen met het uitvoeren van KRW-Watersysteemanalyses als eerste stap in het actualiseren van de doelen voor 2027. De benodigde basisgegevens zijn verzameld. In de komende maanden moeten verkenningen plaats vinden naar de mate van doelbereik en de daarvoor benodigde (concept-)maatregelen voor de periode 2022-2027.

- We monitoren gericht in risicogebieden, in overleg met gemeenten en omgevingsdiensten, om de herkomst van hoge concentraties ongewenste stoffen te achterhalen. Zo nodig treden we handhavend op.

Toelichting

Een van de aandachtsvelden is momenteel het voorkómen van mestfraude. In een samenwerking tussen ons waterschap en de Nederlandse Voedsel en Waterautoriteit (NVWA) worden bepaalde beken intensief onderzocht op verhoogde concentraties nutriënten.

- We ronden in 2018 de inventarisatie van de lozingssituaties van pot- en containerteeltbedrijven af. Afhankelijk van deze inventarisatie bekijken we of deze bedrijfstak kwantiteits- of kwaliteitsproblemen veroorzaakt voor het watersysteem.

Toelichting

We zijn gestart met de monitoring van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten stroomafwaarts en stroomopwaarts van bedrijven met verschillende soorten pot- en containerteelt.

- We blijven actief betrokken bij de landelijke beleidsvorming over de uniformering van het lozingenbeleid voor mestverwerkingsinstallaties. De uitkomst van het landelijke traject passen we toe bij vergunningverlening.

Toelichting

In 2018 neemt WL minder proactief deel aan het traject uniformeren lozingenbeleid mestverwerkingsinstallaties. We zetten in op het intensiveren van de samenwerking met de Brabantse waterschappen.

- We leveren op verzoek van de landbouwsector advies / geven voorlichting om de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) voor de landbouwsector meer handen en voeten te kunnen geven.

Toelichting

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) maakt vanuit de landbouwsector onderdeel uit van de landelijke Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater (DWZ). Binnen het Stroomgebied Maas ligt momenteel het accent op de nutriënten-problematiek. Hiervoor zijn in Limburg twee pilots opgestart. (Drinkwaterbeschermingsgebied Vroenhoven en het stroomgebied Kabroekse beek) De laatste pilot is een samenwerking van LLTB en WL.

- De bestrijding van muskusratten richt zich op het terugdringen van de populatie tot een aanvaardbaar niveau (< 0,15 vangsten per kilometer). Die van beverratten op volledige uitroeiing.

Toelichting

In de muskusratbestrijding zijn de vangsten in de eerste 4 perioden gedaald, van 0,12 v/km (vangsten per kilometer) in 2017 naar 0,08 v/km in 2018. De verwachting is dat we rond de 0,22 - 0,24 v/km uit gaan komen. Voor de beverratten zitten we op een vergelijkbaar aantal v/km van de afgelopen 2 jaar, namelijk 0,04 v/km. Hierin kunnen we constateren dat de aantallen momenteel stabiel zijn, maar dat we zeker scherp moeten blijven op verspreiding en lokale vestiging.

Zuiveren en waterketen

Afvalwaterketen

Transport van afvalwater optimaliseren

- We onderzoeken samen met Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en gemeenten manieren om de aanvoer van het rioolwater naar de rwzi's slimmer te sturen via een gemalenbeheersysteem en automatisering. We zetten in op optimalisering van de afnameverplichting. Kansrijke maatregelen op het gebied van een hogere of lagere afname dan de norm, leggen we vast in afspraken over maatwerkafname die bestuurlijk door de partners wordt ondertekend. Hieraan ligt een bestuurlijk vastgestelde redeneerlijn afnameverplichting (met o.a. Ecologisch afwegingskader) ten grondslag.

Toelichting

Gezamenlijk is een redeneerlijn opgesteld die recht doet aan de centrale doelstelling tot het behalen van de waterkwaliteitsdoelen én doelbereik via de meest kosten efficiënte aanpak. Daarbij wordt niet de normen centraal gesteld maar wordt uitgegaan van de effecten van resterende lozing op het watersysteem. De kern van de redeneerlijn wordt gevormd door een ecologische beoordeling gebaseerd op beschikbare gebiedskennis, kennis van het afvalwatersysteem, de waterkwaliteitsdoelen van het watersysteem en de kwetsbaarheid van het ontvangend watersysteem voor verstoring en herstel. Een voorstel voor een werkplan voor Limburgbrede implementatie zal aanstonds aan het bestuur worden voorgelegd.

Zuiveren van afvalwater optimaliseren

- We stellen onze rol vast en ontwikkelen indien nodig een strategische beleidslijn voor de onderwerpen duurzame inzetbaarheid van nieuwe technieken voor het zuiveren, het terugwinnen van energie, meststoffen, metalen en andere grondstoffen uit het afvalwater en zuiveringsslib. Dit doen we samen met WBL.

Toelichting

In een aantal workshopachtige sessies is met het bestuur een verdiepingsslag gemaakt op de vorig jaar vastgestelde streefbeelden en toekomstvisie zuiveren en waterketen. De ambitie van WL is hiermee voldoende helder om richting en opdracht te kunnen geven aan WBL voor wat betreft de optimalisatie.

- We stellen in samenwerking met WBL een plan van aanpak op hoe voorgestelde processtappen voor de centrale thema's energieneutraliteit, circulaire economie, klimaatbestendigheid, waterkwaliteit, infrastructuur en innovatie van de toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030 vorm kunnen krijgen.

Toelichting

Op 13 september 2017 heeft u de toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030 vastgesteld. De visie geeft inhoudelijk lange termijn richting. In de vervolgstap gaan wij deze visie verbinden met de korte en middellange termijn en uitvoeringspraktijk van WL, WBL en ketenpartners.

Met deze vervolgstap willen wij borgen dat de uiteindelijke opdracht haalbaar en gedragen is. Wij vragen aan WBL met concrete voorstellen te komen hoe de streefbeelden gerealiseerd kunnen worden en hierbij ook aan te geven:

- *Welke keuzes liggen voor?*
- *Wat betekenen deze keuzes voor de kostenontwikkeling?*
- *Wat zijn de termijnen voor de realisatie van de streefbeelden uit de Toekomstvisie?*

WL en WBL werken in 2018 aan hernieuwd opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, gebaseerd op gezamenlijke waardecreatie.

Riooloverstorten aanpakken

- We herijken ons stedelijk waterbeleid door onze visie op duurzaam klimaat-adaptief stedelijk waterbeheer, aanpak overstorten, afkoppelen hemelwater, instrumenten en de functies van water in de bebouwde omgeving te actualiseren. Essentieel onderwerp is hoe we hierin samenwerken met gemeenten.

Toelichting

Er is geen aanvang gemaakt met een herijking van het stedelijk waterbeleid.

Met name de aanpak van riooloverstorten en het actualiseren van het beleid over regenwaterbuffers wordt urgent gevonden. Om dit van de grond te krijgen vraagt om vrijmaken van personele capaciteit (projectleider, hydrologen, planologie/watertoets, vergunningen).

Probleemstoffen

- We volgen de uitkomsten en voortgang van diverse onderzoeken op het gebied van medicijnen en andere chemische verontreinigingen. Wij initiëren overleggen/samenwerking ter vermindering van probleemstoffen in de breedste zin van het woord.

Toelichting

In Maasverband (DWZ) zijn bronnenanalyses opgestart van nutriënten, metalen en gewasbeschermingsmiddelen. De verwachting is dat de waterschappen de komende jaren extra gaan investeren in verdergaande zuivering van medicijnresten en andere opkomende stoffen. Via landelijke (werk)groepen zoals WWE en CWE zoeken we de samenwerking. Met WBL is meegewerkt aan de hotspotanalyse die waterbeheerders inzicht geeft in de relatieve impact van een rwzi op de waterkwaliteit.

Samenwerking in de waterketen

- We werken met gemeenten, Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) en WBL de inventarisatie van thema's en activiteiten in de waterketen die kansrijk zijn voor een (bovenregionale) samenwerking verder uit. Kansen op o.a. het gebied van beheer en onderhoud, innovatie, meten/data/rekenen, communicatie, klimaatbestendigheid en circulaire economie (hergebruik) worden verder uitgediept. Voor de thema's waarop samenwerking structureel invulling gaat krijgen wordt een passende samenwerkingsvorm voorgesteld.

Toelichting

De ambitie om te komen tot een integraal waterketenbedrijf is nu in de onderzoeksfase op een aantal thema's zoals communicatie, beheer en onderhoud, juridische zaken, innovatie, meten- data en rekenen. Deze thema's werden in de verkenning naar samenwerking in 2017 als meest kansrijk geacht door een aantal gemeenten, waterschap en waterleidingmaatschappij. De afronding van deze onderzoeksfase is 2^e kwartaal 2018 voorzien en wordt vervolgens voorgelegd aan de besturen van de afzonderlijke partijen met de vraag of en waarin zij de verdere samenwerking structureel willen vormgeven.

Grondbeleid en areaalbeheer

- Het structureel verkopen van tertiaire beken is geen haalbare kaart. We maken wel een plan hoe we het beste om kunnen gaan met het beheer en onderhoud van de tertiaire watergangen.

Toelichting

Eind mei is er een eerste bijeenkomst met de werkgroep om te praten over beheer en onderhoud van tertiaire beken. Voor nu zijn er verkennende gesprekken gevoerd hoe verder met de tertiaire waterlopen in eigendom en of in onderhoud bij Waterschap Limburg en een eerste conceptversie gereed. Voorgesteld wordt om actief aan de slag te gaan met het vervreemden van deze eigendommen te beginnen met situaties waarbij het vervreemden tot een win-win situatie kan leiden.

Mooi voorbeeld is een situatie waarbij een traditioneel drainage systeem in de bovenloop van een tertiaire waterloop gecombineerd met een OWL-stuw gaat functioneren als peilgestuurde drainage. De agrariër heeft verzocht of hij deze tertiaire watergang kan aankopen van het waterschap, zodat hij geen dure hoofddrain hoeft aan te leggen. De overige aanliggende eigenaren hebben geen bezwaar tegen de verkoop.

Een mooi voorbeeld van een win-win situatie die met een juiste aanpak zeker op meerdere plekken succesvol kan zijn. Eind 2018 zal er een eindrapport worden opgeleverd.

- In 2018 wordt het grondbeleid vastgesteld en geïmplementeerd. Daarbij wordt afgesproken hoe WL met grondgebruik en grondbezit om wil gaan in relatie tot haar taken.

Toelichting

Wij hebben de 'Nota Grondbeleid Waterschap Limburg' op 7 maart 2018 vastgesteld. Over drie jaar zal deze worden geëvalueerd.

3.1.1 Indicatoren

Indicator	Norm 2018	Realisatie 2018 t/m apr	Einddoel	Jaar
Regionaal watersysteem				
Functies van water en rol waterschap				
• totaalscore zwemwater ^a	≥40	58	≥40	- ^e
Peilbeheer, wateraanvoer en verdrogingsbeleid				
• % uitvoering van de maatregelen uit de Bestuursovereenkomst Zoetwater (DHZ)	33%	38% ¹	100%	2021
Wateroverlast en bodemerrosie				
• # hectares waar nog niet aan de vigerende wateroverlastnormering wordt voldaan ^b	575	610	0	2021
• # km ingemeten waterloop en opgeslagen in databank kernregistratie	300 km	0 ²	3.000 km	2027
Beken en beekdalen				
• % van de natuurbeken waarbij een ecologisch streefbeeld is opgesteld conform SESA ^c	20%	10%	100%	2021
• % van de streefbeelden (opgesteld conform SESA) behaald ^d	0%	0%	100%	2033
Waterkwaliteit en ecologie				
• gemiddeld aantal normoverschrijdende prioritaire stoffen per waterlichaam (totaal # normoverschrijdingen / # waterlichamen)	0,58	0,58	0	2027
• gemiddelde maatlatscore (EKR) voor de ecologische kwaliteitselementen:				
○ macrofauna	0,49	0,49	0,58	2027
○ vis	0,34	0,34	0,47	2027
○ overige waterflora	0,49	0,49	0,58	2027
• gemiddeld percentage waterlichamen dat aan de norm voor fysisch-chemische kwaliteitselementen voldoet:				
○ nutriënten (stikstof en fosfor)	30%	30%	100%	2027
○ overige parameters (zuurstof/temperatuur/zuurgraad/chloride)	83%	83%	100%	2027

^a 20 zwemwateren; per zwemwater gescoord (slecht = 0, aanvaardbaar = 1, goed = 2, uitstekend = 3)

^b dit betreft de werknormen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)

^c Stroomgebiedsbrede Ecologische Systemanalyse (SESA-systematiek). Dit betreft de natuurbeken binnen het stroomgebied van de Tungelroyse beek (Neerbeek) en valt samen met de ontwikkeling van SESA WL.

^d de oorzaak is dat we nu nog niet weten wat het streefbeeld is/wordt.

^e deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

¹ bijgestelde prognose

- ² In de tekst van de begroting is 150 km (i.p.v. 300 km) genoemd. We hebben ons op deze 150 km gericht en de eerste opdrachten voor inmeten zijn onlangs verstrekt. We hebben eerst moeten bepalen wat we willen/moeten meten vanuit “data op orde”. 300 km inmeten is echter niet reëel en haalbaar in 2018.

3.2 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Watersysteem en -keten	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	11.108.800	1.478.648	11.853.330	744.530
Opbrengsten	656.400	57.582	692.400	36.000
Netto kosten exclusief doorberekende kosten van programma bestuur en organisatie en bijdrage WBL	10.452.400	1.421.066	11.160.930	708.530

De toelichting op de hogere kosten is opgenomen in paragraaf 6.1 bij kostensoorten 'Goederen en diensten van derden' en 'Bijdragen aan derden'. Per bijstelling is aangegeven op welk programma deze betrekking heeft.

Omdat in de verslagperiode meer grond is verkocht dan verwacht stijging van de opbrengsten, zie paragraaf 6.2 'Goederen en diensten aan derden'.

Investerings

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma watersysteem en -keten	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	20.664.000	1.805.467	15.959.000	-4.705.000
Inkomsten	6.731.000	452	2.941.000	-3.790.000
Netto investeringsuitgaven programma watersysteem en -keten	13.933.000	1.805.016	13.018.000	-915.000

Herprioritering van de investeringsuitgaven binnen het programma watersysteem en -keten heeft per project plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten leidt dit tot een bijstelling van zowel de investeringsuitgaven als de -inkomsten.

4 Programma Bestuur en organisatie

4.1 Wat hebben we ervoor gedaan?

Bestuur en organisatie

Communicatie en klantcontact

- Inwoners of bedrijven die een melding of een suggestie willen doen of een vraag voor ons hebben worden optimaal bediend. We zetten in op persoonlijk contact met onze inwoners om, indien nodig snel te kunnen handelen of uitleg te geven. Via het klantcontactcenter (KCC) worden externe klantvragen en omgevingsmeldingen geregistreerd en afgehandeld. Met de informatie die deze registratie oplevert kunnen verbeteringen doorgevoerd worden. De vastgestelde servicenormen vormen hiervoor de leidraad.

Toelichting

Het KCC wordt verwerkt binnenkomende omgevingsmeldingen in het centrale informatiesysteem en handelt waar mogelijk direct zelf af of zet door naar vakinhoudelijk specialist. Op deze manier wordt snelle beantwoording van omgevingsmeldingen gerealiseerd en kan de voortgang worden bewaakt. Regelmatig wordt teruggekoppeld aan management en directie over aantallen en aard van de omgevingsmeldingen. Voorjaar 2018 vindt organisatiebreed een bereikbaarheidsonderzoek plaats. De uitkomsten en aanbevelingen leiden weer tot verdere verbetering en bevorderen van klantgericht handelen in de organisatie. NB: toelichting bij indicatoren: gegevens zijn op basis van steekproeven.

- De bevindingen uit de beleidsaudit Omgevingsmeldingen worden verwerkt in een plan van aanpak ter verdere verbetering van klantcontacten en doorontwikkeling van het KCC.

Toelichting

Het plan van aanpak is gereed, inclusief bevindingen uit de beleidsaudit Omgevingsmeldingen. De aanbevelingen uit de beleidsaudit zijn opgepakt. Zie bijlage 2. voor een meer specifieke terugkoppeling.

- Via communicatie dragen we bij aan 'omgevingsgericht' beleid. Hiervoor worden wekelijks omgevingsanalyses gemaakt, die worden gedeeld met bestuur en organisatie. Ten tijde van calamiteiten worden separate omgevingsanalyses gemaakt met hogere
-

frequentie.

Toelichting

Team Communicatie stelt wekelijks media-analyses op en deelt deze met DB en organisatie. Bij calamiteiten of bij specifieke dossiers/projecten worden separate analyses gemaakt. De analyses dienen om de communicatie en beleid vanuit WL meer af te stemmen op de omgeving.

- We voeren in 2018 een extern doelgroeponderzoek uit.

Toelichting

Dit wordt momenteel voorbereid. Uitvoering vindt naar verwachting dit jaar plaats.

- We zorgen voor een communicatieparagraaf in project- en beleidsplannen en monitoren in 2018 de waardering voor tenminste twee communicatiekanalen die worden ingezet bij beleids- en project-communicatie en voeren waar nodig verbeteringen door naar aanleiding hiervan.

Toelichting

In bestuursvoorstellen (zowel projecten als inhoudelijke dossiers) staat een communicatieparagraaf. In 2018 monitoren we de tevredenheid voor informatiebijeenkomsten/ werkateliers en van online communicatie.

- We zoeken proactief de media op en profileren ons op speerpunten in waterschapsbeleid volgens het pers- en profileringsplan. We monitoren hoe we in de media komen en of dat aansluit bij het gewenste beeld dat het waterschap wil uitstralen.

Toelichting

Voorjaar 2018 is het persbeleid opgesteld, dit wordt momenteel geïmplementeerd. We werken volgens de uitgangspunten in dit plan: dat betekent een proactieve aanpak en het aanhalen van banden met pers, positioneren op speerpunten en monitoren hoe berichtgeving wordt opgepakt via de omgevingsanalyses.

- We geven vorm aan risicocommunicatie via een campagne, gericht op het stimuleren van 'waterbewust' handelen bij inwoners.

Toelichting

Binnen WiB wordt een pilot gericht op risicocommunicatie opgezet. De leerpunten uit deze pilot worden gebruikt voor een corporate aanpak risicocommunicatie. We sluiten aan bij de landelijke campagne Ons Water.

Mens en organisatie

- Als goed werkgever bieden wij interessant en uitdagend werk en is er wij veel ruimte voor initiatief en ontwikkeling.

Toelichting

Medewerkers hebben een Persoonlijk Basis Budget om in te zetten voor persoonlijke ontwikkeling, cursussen, opleidingen, vitaliteit. Hier wordt steeds meer gebruik van gemaakt.

- Om de doelen van de organisatie te kunnen behalen is een juiste match nodig tussen deze doelen en de kennis, kunde, competenties van de medewerkers. Het instrument Strategische Personeelsplanning (SPP) wordt ingezet als hulpmiddel om deze match te maken en wordt een continu proces. We starten in 2018 met het generatiepact dat

oudere werknemers op een goede manier naar het einde van hun werkzame begeleidt en tegelijkertijd ruimte biedt voor nieuwe jongere medewerkers.

Toelichting

De regeling 'generatiepact' is geïntroduceerd. Aanmeldingen komen op gang. Met SPP zijn stappen gezet. Actieplannen zijn gereed per team. Is een continu proces.

- We stellen een nieuw vervoersbeleid (woon- werkverkeer, parkeren, bedrijfsauto's etc.) op en implementeren dit. Daarbij speelt duurzaamheid een belangrijke rol.

Toelichting

Concepten zijn gereed. Zit in besluitvormingstraject.

Inkoop

- We adviseren en ondersteunen de organisatie bij het rechtmatig en doelmatig inkopen en bij het signaleren van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van inkoop, zoals innovatieve aanbestedingstechnieken. We zetten daarbij in op professionalisering van de inkoop, met aandacht voor planmatige inkoop, ontwikkelen van inkoopprocedures, prestatie-indicatoren voor inkoop alsook ontwikkelen van benodigde vaardigheden en competenties.

Toelichting

Er is een eigen inkoopteam. Professionalisering vindt plaats en zal de komende maanden verder doorgepakt worden.

Subsidies

- Voor de uitvoering van onze taken ontvangen we subsidies uit diverse regionale, nationale en Europese fondsen. We zorgen voor een optimale benutting van deze subsidies via centrale sturing, advisering en ondersteuning. We coördineren en toetsen subsidieaanvragen, adviseren over ontwikkelingen en bouwen aan een netwerk gericht op samenwerking met partnerorganisaties.

Toelichting

Rol van subsidie adviseur is helder. Diverse trajecten lopen. Er is een groot netwerk opgebouwd.

Financiën en control

Financiën

- We houden vast aan een betrouwbaar en doelmatig financieel meerjarenbeleid en zien toe op de naleving hiervan.

Toelichting

Conform doelstelling.

Control

- Via control leveren we een bijdrage aan 'good governance'. We ondersteunen en adviseren bestuur en management, gevraagd en ongevraagd, bij het bereiken van afgesproken resultaten en doelen.

Toelichting

Conform doelstelling.

- In 2017 is de kadernota aan de planning en control cyclus toegevoegd. In het voorjaar 2018 wordt de nieuwe kadernota vastgesteld als onderdeel van begroten, bijstellen en verantwoorden.

Toelichting

De Kadernota wordt in juli 2018 vastgesteld.

Integriteit

- We implementeren het integriteitsbeleid. De kerncompetenties uit het 'Expeditieplan' zijn de basis voor het integriteitsbeleid voor medewerkers en voor de onderliggende regelingen en gedragscodes. Zij vormen de leidraad voor ons dagelijks handelen: in strategische besluitvorming, het dagelijks beleid, onderlinge samenwerking en omgang met relaties.

Toelichting

Is in uitvoering.

Strategisch risicomanagement

- In 2018 implementeren we de werkwijze zoals beschreven in de door ons vastgestelde 'Nota risicomanagement'. Door de risico's, die zich aandienen bij het besturen van het waterschap te identificeren, te analyseren en waar gewenst maatregelen te treffen, die op hun effect worden beoordeeld, geven wij invulling aan zorgvuldig, kosten bewust en daadkrachtig besturen zoals in het Bestuursprogramma 2017-2019 is vastgelegd.

Toelichting

Is in uitvoering. Bij de vaststelling van de begroting wordt een overzicht van de risico's met beheersmaatregelen gepresenteerd.

Kwaliteitsmanagement

- We blijven procesgericht werken met de focus op continue verbetering van onze kwaliteit en klantgerichtheid. Conform de Nota Risicomanagement beschrijven we in dit kwaliteitsmanagementsysteem ook onze operationele risico's en de mogelijke borging hiervan. Met behulp van de Lean managementfilosofie verbeteren we niet alleen continu de bedrijfsresultaten maar elimineren we ook verspillingen terwijl de klantwaarde centraal staat.

Toelichting

Conform doelstelling.

Informatievoorziening en facilitaire zaken

- We gaan bij het inrichten en het verstrekken van onze (digitale) informatievoorziening uit van het optimaal bedienen van onze omgeving en interne klanten. Toegankelijkheid, transparantie en betrouwbaarheid zijn de uitgangspunten van onze 'Visie Informatievoorziening'. De beschikbaarheid van onze systemen staan hierbij centraal.

Toelichting

De 3 principes (toegankelijkheid, transparantie en betrouwbaarheid) zijn steeds leidend bij de ontwikkelingen en projecten die voortkomen uit de I-visie. Beschikbaarheid van systemen in de eerste 4 maanden van 2018 bedroeg 100%. Er zijn wel nog problemen m.b.t. doorvoeren van wijzigingen binnen ZGW. Hier wordt samen met de leverancier aan gewerkt.

- We richten ons in 2018 op de verdere concretisering en realisatie van deze visie en de hieruit voortgekomen herijkte Roadmap Informatievoorziening (2017-2021).

- We voeren projecten uit en leveren diensten die bijdragen aan de ondersteuning van de interne organisatiedoelen van Waterschap Limburg (denk bijv. aan Water in Balans, Assetmanagement, Data op orde, Zorgplicht, Omgevingswet etc.),
- We realiseren de landelijke ambitie en verplichte wetgeving op het gebied van digitalisering (vertaald in de Digikompas) door de uitvoering van in de Roadmap opgenomen projecten en diensten. De voortgang en de stand van zaken van de Digikompas wordt halfjaarlijks aan het Dagelijks Bestuur gerapporteerd.

Toelichting

De vertaling van de interne en externe ontwikkelingen (2018 en 2019) vanuit de Roadmap naar concrete I-projecten heeft in het 1ste kwartaal van 2018 plaatsgevonden. De projecten van 2018 zijn inmiddels gestart en de budgetten zijn bepaald. Er is een Project Management Office (PMO) ingericht. Hierdoor is het mogelijk om management en bestuursrapportages te maken m.b.t. de stand van zaken en voortgang van de projecten.

Informatieveiligheid

- We gaan bij het beveiligen van onze (digitale) informatievoorziening uit van optimale beschikbaarheid en betrouwbaarheid van onze informatie-voorziening en systemen.

Toelichting

Incidenten die zich gedurende het eerste kwartaal hebben voorgedaan zijn adequaat opgepakt. Er zijn geen incidenten geweest die de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en privacy in gevaar hebben gebracht. Ook zijn er extra technische maatregelen genomen om informatieveiligheidsincidenten te voorkomen.

- We richten ons in 2018 op de verdere concretisering en realisatie van onze informatieveiligheid ondergebracht in de herijkte Roadmap Informatievoorziening (2017-2021).

Toelichting

In de roadmap is vastgelegd dat informatieveiligheid bij alle roadmap projecten integraal wordt meegenomen ("security by design"). In de Project Initiatie Documenten worden de concrete stappen hieromtrent opgenomen. Deze worden dan in business cases en projectplannen in detail beschreven.

- We voeren security audits uit conform de BIWA, en zorgen dat mogelijk geconstateerde aandachtspunten op korte termijn worden opgelost.

Toelichting

In 2018 worden de processen verder beschreven en a.d.h.v. een risicoanalyse maatregelen geprioriteerd en geïmplementeerd. In combinatie met de aanbevelingen uit de externe audit worden verbeteracties uitgevoerd.

In het eerste trimester zijn vanuit kwaliteitsbeheer nog geen processen voor een risicoanalyse aangemeld. Om verdere achterstand te voorkomen, zijn inmiddels met de 7 proceseigenaren (van de meest cruciale processen) afspraken gemaakt alsnog informatieveiligheid op een hoger niveau te brengen.

Crisisbeheersing

- We gaan door op de ingeslagen weg naar verdere professionalisering van de crisisbeheersing:
 - Op basis van de evaluatie van de nieuwe crisisorganisatie eind 2017 volgt een plan

van aanpak om deze waar nodig bij te stellen. Met de verbeterpunten uit dit plan van aanpak, gaan we organisatiebreed aan de slag.

- We voeren het jaarplan 'Opleiden, Trainen, Oefenen' uit conform het 'Meerjarig beleidsplan OTO'.
- We gaan ons in 2018 oriënteren op een grootschalige oefening met de omgeving.

Toelichting

De verdere professionalisering van crisisbeheersing wordt organisatiebreed opgepakt: de evaluatie crisisbeheersing is Q1 2018 uitgevoerd en heeft betrekking op de gehele organisatie. Met deze uitgangspunten gaan we vanaf Q2 aan de slag. Dit sluit aan bij de richting voor crisisbeheersing zoals verwoord in de Kadernota: meer robuustheid in de reguliere processen om met calamiteiten om te gaan. We voeren het jaarplan OTO en de daarbij behorende activiteiten uit, vanuit de uitgangspunten van het Meerjarig OTO plan. In afstemming met partners in de omgeving, met name de Veiligheidsregio, wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor een grootschalige oefening in 2019 of 2020.

- We evalueren het gevolgde proces na elke opschaling van de crisisorganisatie. We stellen richtlijnen op voor het evalueren van de crisisorganisatie en opschalingen.

Toelichting

Opschalingen van de crisisorganisatie worden geëvalueerd. Q2 worden organisatiebrede afspraken gemaakt over het evalueren van opschalingen. Het belangrijkste doel van evalueren is het leren en verbeteren in de gehele organisatie. De nieuwe organisatiebrede afspraken over evalueren sluiten aan bij dit uitgangspunt.

- Netcentrisch Werken (NCW) wordt eind 2018 geïmplementeerd. Dit betreft zowel bemensing, werkafspraken intern en met de Veiligheidsregio's en het systeem LCMS water. Dit is eveneens een actiepoint binnen Water in Balans.

Toelichting

De implementatie van NCW is 2017 opgepakt en dit wordt in 2018 voortgezet. Het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen vergt extra inspanning in 2018. Dit leidt tot verschuiving van implementatiedatum naar Q1 2019.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving

- In overeenstemming met het in 2015 vastgestelde Nalevingsbeleid voor Waterschap Limburg wordt eind 2017 het meerjaren handhavingsprogramma 2018-2021 vastgesteld. Dit is gebaseerd op een risicoanalyse die we samen met onze interne en externe omgeving hebben opgesteld. We voeren onze toezicht- en handhavingstaken risico gestuurd uit.

Toelichting

Toezicht- en handhavingstaken worden in 2018 risicogestuurd uitgevoerd. Met name als gevolg van extra toezichtcapaciteit mestproblematiek lopen geplande controles agrarisch achterstand op. Op dit moment (nog) niet aan te geven of planning wel gerealiseerd kan worden voor eind 2018.

- De waterbeheerders in Nederland (Rijkswaterstaat en waterschappen) hebben in 2016 afspraken gemaakt over te hanteren kwaliteitscriteria op het terrein van vergunningen,

toezicht en handhaving. Uit de in 2017 uitgevoerde 0-meting volgt dat verbeteringen noodzakelijk zijn om te kunnen beantwoorden aan de kwaliteitscriteria. Een plan van aanpak is opgesteld. We voeren deze verbeteringen in 2018 door.

Toelichting

Een plan van aanpak om te beantwoorden aan de Kwaliteitscriteria VTH is eind 2017 vastgesteld en in uitvoering. De inzet is daarbij gericht op realisatie van de verbeteringen per eind 2018. Inmiddels is landelijk afgesproken dat de verbeteringen niet eind 2018 maar eind 2019 zijn doorgevoerd. Van de extra ruimte wordt gebruik gemaakt.

- Wij geven actief en preventief doelgroepgericht bekendheid aan de geldende regelgeving. Hiermee zetten we in op spontane naleving. Dit doen wij ook bij individuele bedrijfsinspecties.

Toelichting

Zoals voorzien in preventiestrategie (als onderdeel Nalevingsbeleid WL) gaat communicatie vooraf aan toezicht (en handhaving). Voorbeelden zijn o.m. communicatie over geldende regelgeving op onze website over 5 meter teelt- en spuitvrije zone en ook tijdens informatiebijeenkomsten (Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden) bij boomteelt en akkerbouw. Bij individuele bedrijfsinspecties is dit standaard onderdeel van de inspectie.

- Wij monitoren gericht in het kader van specifieke projecten (pot- en containerteelt, problematiek opkomende stoffen waarvan het vermoeden bestaat dat deze schadelijk zijn). Daarnaast bemonsteren we, op basis van een risicoanalyse bedrijven die op de riolering lozen (indirecte lozingen). Ook bemonsteren we periodiek het effluentwater van de IAZI Sitech. Als de resultaten van bemonsteringen daartoe aanleiding geven, treden wij handhavend op.

Toelichting

Bemonsteringen worden conform planning bemonsteringsprogramma uitgevoerd (indirecte lozingen + IAZI Sitech). De resultaten worden gecontroleerd en indien dit aanleiding geeft (directe lozingen) wordt de landelijke handhavingsstrategie toegepast. Voor wat betreft de resultaten van de indirecte lozingen worden deze doorgezet naar het bevoegd gezag, met het verzoek om ons op de hoogte te houden van de afhandeling. In kader van opkomende stoffen zijn diverse extra bemonsteringen uitgevoerd bij bedrijven, maar ook op een aantal rwzi's. Deze analyseresultaten worden met diverse instanties gedeeld.

- Ter uitvoering van het Bestuursakkoord Water werken wij op diverse terreinen samen met Rijkswaterstaat. Voorbeelden hiervan zijn de landelijke afspraken rondom samenloop, SAW@, milieuvluchten.

Toelichting

Landelijke samenwerking met RWS verloopt conform gemaakte afspraken.

- Met Rijkswaterstaat (regionaal) hebben wij samenwerkingsafspraken gemaakt op basis waarvan Rijkswaterstaat namens ons toeziet op de naleving van het Besluit bodemkwaliteit en wij namens hun toezien op de naleving van m.n. de agrarische voorschriften uit het Activiteitenbesluit.

Toelichting

Samenwerking met RWS Zuid Nederland (regionaal) verloopt conform gemaakte afspraken. Deze worden jaarlijks in december geëvalueerd.

- Met het oog op het verwerven van kennis en het uitwisselen van ervaringen, werken wij samen met andere waterschappen (bijv. mestverwerkingsinstallaties) en de Regionale Uitvoeringsdiensten in Limburg (met name indirecte lozingen).

Toelichting

Wat betreft kennis- en ervaringsuitwisseling werken we voor wat betreft MVI's samen met Aa en Maas, De Dommel, Rijn en IJssel en Brabantse Delta. Maar ook wordt samengewerkt met andere waterschappen bij ontwerp van de nieuwe keur, de implementatie van de Omgevingswetgeving en meststoffenproblematiek. Met name op het punt van de meststoffenproblematiek hebben we ook in toenemende mate afstemming met de NvWA (gebiedsgericht handhaven) en bij de indirecte lozingen met de RUD.

Recreatie

- We delen informatie over de kwaliteit van onze zwemwateren open en transparant via onze zwemwaterwebsite met de zwemmers, zodat ze steeds een actueel overzicht hebben waar ze veilig kunnen recreëren (www.zwemwater.nl).

Toelichting

De waterkwaliteitsbeheerder (RWS/WL) draagt, via Omegam, zorg voor het uploaden van de analysecijfers in het zwemwaterportaal. De zwemmers kunnen via zwemwater.nl de actuele situatie opvragen.

- Tijdens het zwemseizoen voeren we controles en bemonsteringen uit bij de officiële zwemlocaties en zien toe op naleving van zwemverboden op plaatsen waar dat is ingesteld. We vermelden op de informatieborden bij de officiële zwemlocaties wanneer laatste bemonstering heeft plaatsgevonden.

Toelichting

Controles en bemonsteringen worden tijdens zwemseizoen bij de officiële zwemlocaties uitgevoerd. We zien toe op de naleving van ingestelde zwemverboden. Op de informatieborden bij de officiële zwemlocaties wordt door de monsternemer van Allwaterservices vermeld wanneer laatste bemonstering heeft plaatsgevonden.

- We adviseren bij nieuwe zwemlocaties/-zwemplekken op basis van protocol aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties en volgen met de provincies de landelijke trends op het gebied van zwemwaterkwaliteit (waaronder de nieuwe zwemwaterwet in 2018) in relatie tot klimaatverandering en we dragen zo nodig bij aan nieuw beleid.

Toelichting

We hebben aan diverse partijen in het voorjaar van 2018 informatie verstrekt m.b.t. het aanwijzen van mogelijk nieuwe zwemlocaties. Wij nemen deel aan het landelijke overleg van de IPO DBZ en de projectgroep nieuwe zwemwaterwet en dragen zo bij aan eventueel nieuw beleid.

De zwemwaterwetgeving zal opgaan in het stelsel van de nieuwe omgevingswet.

4.1.1 Indicatoren

Indicator	Norm 2018	Realisatie 2018 t/m apr	Einddoel	Jaar
Bestuur en organisatie				
Communicatie en klantcontact				
• % binnen twee werkdagen wordt contact opgenomen om te checken of de melding goed is begrepen en of persoonlijk bezoek nodig is	95%	95%	95%	- ^b
• % afhandeling melding binnen 2 weken ^a	80%	80%	80%	- ^b
• tevredenheidsscore bij bezoekers van een informatiebijeenkomst/werkatelier	7	8	7,5	2020
Mens en organisatie				
• % ziekteverzuim	5%	5,5%	3,5%	2023
• # trainees/stagiaires	20	17	20	- ^b
Financiën en control				
• % tijdige betalingen	95%	96%	95%	- ^b
Informatievoorziening				
• % beschikbaarheid applicaties en infrastructuur	95%	100%	95%	- ^b
Toezicht en handhaving				
• % realisatie Kwaliteitscriteria VTH	95%	... ¹	95%	- ^b
• % plaatsten info op zwemwaterwebsite binnen 24 uur	90%	90%	90%	- ^b

^a dit betreft afhandeling van de melding. Het oplossen van een (beleidsinhoudelijk) vraagstuk of aanpassen van de situatie in het veld kan langer in beslag nemen.

^b deze indicator blijft jaarlijks hetzelfde.

¹ Landelijke afspraak realisatie kwaliteitscriteria niet eind 2018 maar doorgeschoven naar eind 2019. (Indicator vervalt voor 2018).

4.2 Wat heeft het gekost?

Exploitatie

Programma Bestuur en Organisatie	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Kosten	54.696.400	9.860.503	54.352.400	-344.000
Opbrengsten	2.131.200	375.141	2.619.300	488.100
Netto kosten exclusief doorberekende kosten naar programma watersysteem- en keten en programma waterkeringen en bijdrage WBL en BsGW	52.565.200	9.485.362	51.733.100	-832.100

De toelichting op de lagere kosten is opgenomen in paragraaf 6.1 bij kostensoorten 'Rente en afschrijvingen', 'Personeelslasten', 'Goederen en diensten van derden', 'Bijdragen aan derden' en 'Toevoegingen aan voorzieningen'. Per bijstelling is aangegeven op welk programma deze betrekking heeft.

De hogere opbrengsten worden in paragraaf 6.2 toegelicht bij 'Financiële baten', 'Personele baten', 'Goederen en diensten aan derden' en 'Interne verrekeningen'. Per bijstelling is aangegeven op welk programma deze betrekking heeft.

Investeringsen

Netto investeringsuitgaven in 2018

Programma bestuur en organisatie	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
Uitgaven	750.000	29.442	1.165.000	415.000
Inkomsten	-	-	50.000	50.000
Netto investeringsuitgaven programma bestuur en organisatie	750.000	29.442	1.115.000	365.000

Het bedrag aan netto investeringsuitgaven in de Begroting 2018 (€ 750.000) stijgt met de netto investeringsuitgaven van de in 2018 verleende kredieten voor huisvesting (en de bijdrage van het WBL in deze), verkiezingen en het uitvoeren van facilitaire maatregelen.

Financieel

2018

waterschap
limburg

5 Kredietvoting en -verlening

In de voorgaande hoofdstukken zijn per programma (§ 2.2, 3.2 en 4.2) de jaargebonden netto investeringsuitgaven (uitgaven en inkomsten) voor 2018 getotaliseerd weergegeven.

Op concernniveau sturen we op deze netto investeringsuitgaven in enig jaar.

Naast de jaarlijkse netto investeringsuitgaven zijn in de Begroting 2018 per investeringsproject ook de beschikbaar gestelde kredieten opgenomen (bijlage J, investeringsoverzicht). Deze kredieten zijn noodzakelijk om gelegitimeerd (i.e. rechtmatig) uitgaven van investeringsprojecten te mogen doen. Binnen de kredieten mogen uitgaven over meerdere jaren worden verantwoord. We noemen kredieten daarom jaaroverschrijdend.

Procedure investeringskredieten:

1. Bij de vaststelling van de Begroting is door het algemeen bestuur (AB) per programma een krediet gevoteerd. Dit kan in de voorjaars- en/of najaarsrapportage worden bijgesteld.
2. Het dagelijks bestuur (DB) mag voor een individueel investeringsproject binnen een programma een krediet verlenen.
3. In de jaarrekening wordt door het AB het saldo van het gevoteerde krediet per programma ingetrokken. Dit saldo betreft de niet door het DB verleende kredieten in het verslagjaar.

Conform de 'verordening ex artikel 108 beleids- en verantwoordingfunctie Waterschap Limburg' (art. 6 en 7) wordt over de door het DB verleende kredieten in de voor- en najaarsrapportage evenals de jaarrekening gerapporteerd aan het AB. Aan deze verplichting wordt onderstaand voldaan. Op grond van de huidige inzichten is bijstelling van het door het AB gevoteerde krediet niet noodzakelijk:

Netto kredietvoting/-verlening per programma	AB 2018		DB 2018
	Begroting	Prognose	
Waterkeringen	13.500.000	13.500.000	1.000.000
Watersysteem en -keten	16.000.000	16.000.000	6.704.854
Bestuur en organisatie	1.000.000	1.000.000	140.000
Totaal netto kredietvoting / -verlening	30.500.000	30.500.000	7.844.854

Onderstaand worden de door het DB beschikbaar gestelde krediet per programma toegelicht, evenals bijstelling van kredietvoting, indien relevant en/of noodzakelijk.

5.1 Programma Waterkeringen

Kredietverlening (DB)

- Beoordeling primaire waterkeringen (+ € 1.000.000)
Het waterschap is wettelijk verplicht (Waterwet) om in de periode 2017 tot 2023 haar primaire waterkeringen te beoordelen.

Voor de uitvoering van deze verplichting is op 20 september 2016 het plan van aanpak 2017-2023 'Beoordeling Veiligheid Primaire Waterkeringen' vastgesteld in het 2DB. Voor de beoordeling dient ca. 195 km primaire waterkeringen (inclusief ca. 700 kunstwerken) te worden beoordeeld.

Kredietvotering (AB)

Bijstelling kredietvotering

N.v.t.

5.2 Programma Watersysteem en -keten

Kredietverlening (DB)

- (Her)profilering beken (+ € 804.000) en Elektromechanische werken, stuwen/gemalen (+ € 596.000)
Voor de uitvoering van het Programmaplan assetmanagement watersysteem 2018/2019.
- Tractiemiddelen buitendienst (+ € 42.000)
Een aanvullend krediet voor de aankoop van een semi-smalspoortractor.
- Vervanging pompen gemaal IJzeren man (uitgaven + € 27.500 en inkomsten + € 16.875)
Een aanvullend krediet voor de uitvoering ten behoeve van het vispasseerbaar maken van gemaal IJzeren Man te Weert. De provincie draagt bij in de kosten, zoals opgenomen in het met de provincie afgesloten partnercontract.
- Herinrichting Rode Beek Susteren (uitgaven + € 4.180.000 en inkomsten + € 869.000)
Het waterschap streeft een robuust en klimaatbestendig regionaal watersysteem na. De Rode Beek is aangewezen als natuurbek. Natuurbeken hebben een specifiek ecologische functie en dienen op termijn te voldoen aan de normering in de Europese Kaderrichtlijn Water. De huidige Rode Beek tussen de N276 tot de instroom in de Vloedgraaf voldoet niet aan de eisen voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem omdat de bestaande gekanaliseerde en gedeeltelijk in tegels gelegen beekloop onvoldoende ecologische en morfologische kwaliteit heeft.
Naast de ecologische doelstellingen ligt er binnen het stroomgebied van de Rode Beek, Vloedgraaf en Geleenbeek ook een opgave om te gaan voldoen aan de Normering Regionale Wateroverlast en het voorkomen van wateroverlast als gevolg van opstuwing vanuit de Maas. In de huidige situatie wordt binnen het projectgebied niet overal aan het gewenste beschermingsniveau voldaan. De bestaande kaden langs de beek bieden onvoldoende bescherming om wateroverlast in maatgevende situaties te voorkomen. Derhalve is herinrichting van dit deel van de Rode Beek nodig.
- Aanleg vispassage nabij de Volmolen te Epen (uitgaven + € 1.823.640 en inkomsten + € 673.411)
Het project heeft als doel om een vismigratievoorziening te realiseren in de Geul bij de Volmolen te Epen. De aanleg van vismigratievoorzieningen levert een belangrijke bijdrage aan het bereiken

van de doelen die de Europese Kaderrichtlijn Water aan waterlichamen stelt. Genoemd knelpunt is het meest bovenstrooms gelegen migratieknelpunt in de Geul op Nederlands grondgebied.

- Herinrichting Groote Molenbeek A73 Oost (uitgaven + € 4.345.000 en inkomsten + € 3.554.000)

Het waterschap streeft een robuust en klimaatbestendig regionaal watersysteem na.

De Groote Molenbeek is mede aangewezen als natuurbek. Natuurbeken hebben een specifiek ecologische functie en dienen op termijn te voldoen aan de normering in de Europese Kader Richtlijn Water. De huidige Groote Molenbeek tussen de Tienrayseweg en de spoorlijn Venlo-Nijmegen voldoet niet aan de eisen voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem omdat de bestaande gekanaliseerde beekloop onvoldoende ecologische en morfologische kwaliteit heeft.

Naast de ecologische doelstellingen ligt er binnen het stroomgebied van de Groote Molenbeek ook een opgave om zoveel als mogelijk wateroverlast in maatgevende situaties te voorkomen richting benedenstroomse gebieden. Doelstelling van het project is dan ook mede zoveel mogelijk waterberging te creëren in dit beekdalbrede project. Hiervoor is herinrichting van dit deel van de Groote Molenbeek nodig.

Kredietvoting (AB)

Bijstelling kredietvoting

N.v.t.

5.3 Programma Bestuur en organisatie

Kredietverlening (DB)

- Projecten facilitair 2018-2019 (+ € 140.000)

Het waterschap heeft voor alle locaties een Meerjaren onderhoudsplan (MJOP). Per locatie zijn in het verleden voorzieningen gecreëerd. Enkele facilitaire werkzaamheden voor 2018 en 2019 staan niet in het MJOP. Het betreft werkzaamheden voor de locaties Horst, Nederweert en Sittard Rijksweg Noord 305.

Kredietvoting (AB)

Bijstelling kredietvoting

N.v.t.

6 Begroting naar kosten-/opbrengstensoorten

Naast de programma's zijn de kosten- en opbrengstensoorten verplicht. Volgens de voorschriften zijn deze van informatieve waarde voor het AB waardoor een toelichting hierop niet verplicht is. Omdat het echter de besluitvorming ten goede komt zijn de kostensoorten in de begroting op hoofdlijnen toegelicht.

In de tussentijdse rapportage ligt de nadruk op de bijstelling, het verschil tussen de prognose en de begroting. Deze wordt onderstaand op hoofdlijnen beknopt toegelicht. Verder wordt aangegeven of deze bijstelling van incidentele of structurele aard is.

Rekening houdend met het bovenstaande kunnen de kosten en opbrengsten als volgt worden weergegeven.

Omschrijving	2018			
	Begroting	Realisatie	Prognose	Bijstelling
41 Rente en afschrijvingen	17.316.500	600.487	17.233.600	-82.900
42 Personeelslasten	26.417.700	5.917.957	26.357.100	-60.600
43 Goederen en diensten van derden	21.436.300	4.477.195	22.247.930	811.630
4310 Goederen en diensten van derden WBL	68.344.100	22.781.367	68.344.100	0
4310 Goederen en diensten van derden BsGW	4.334.300	1.800.043	4.334.300	0
44 Bijdragen aan derden	1.037.500	152.902	1.070.300	32.800
4501 Toevoegingen aan voorzieningen	2.402.800	2.205.900	2.205.900	-196.900
4502 Ruimte goodwill WPM	165.000	0	125.000	-40.000
4502 Duurzaamheid en innovatie	0	0	660.000	660.000
Totaal kosten exclusief onvoorzien	141.454.200	37.935.852	142.578.230	1.124.030
81 Financiële baten	108.500	17.831	129.600	21.100
82 Personele baten	71.400	-31.481	236.400	165.000
83 Goederen en diensten aan derden	368.200	89.525	471.200	103.000
84 Bijdragen van derden	1.310.100	-28.805	1.342.100	32.000
85 Waterschapsbelastingen	133.926.100	42.438.134	133.926.100	0
86 Interne verrekeningen	1.756.300	385.653	1.991.300	235.000
Totaal opbrengsten	137.540.600	42.870.857	138.096.700	556.100
4502 Onvoorzien	275.100	0	-292.830	-567.930
Exploitatieresultaat	-4.188.700		-4.481.530	

De bijstelling van lagere kosten en hogere opbrengsten is **groen** ingekleurd, omdat dit een positief effect heeft op het exploitatieresultaat 2018. Hogere kosten en lagere opbrengsten daarentegen hebben een negatief effect op het exploitatieresultaat 2018 en zijn **rood** ingekleurd.

De bijstelling van de kosten en opbrengsten onderverdeeld naar incidenteel en structureel kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Bijstelling	Incidenteel	Structureel
Kosten	1.124.030	639.700	484.330
Opbrengsten	556.100	523.700	32.400
	-567.930	-116.000	-451.930

De totale bijstelling heeft bij volledige realisatie een negatief effect op het jaarrekeningresultaat 2018. De structurele wijzigingen van € 451.930 hebben een opbrengststijging van 0,7% van de belastingopbrengst watersysteemheffing vanaf 2019 tot gevolg.

6.1 Kosten

Rente en afschrijvingen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Rente langlopende geldleningen. Gelet op de negatieve liquiditeitspositie en om te voorkomen dat de kasgeldlimiet voor het 3^e kwartaal achtereenvolgens wordt overschreden is een langlopende geldlening aangetrokken. De rentekosten van deze lening zijn niet voorzien in de begroting 2018. De extra rentekosten kunnen voor een deel worden opgevangen door de hogere renteopbrengst rente rekening courant.	+ 172.900	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Rente rekening courant. In de begroting is rekening gehouden met rentekosten als gevolg van het negatieve rekening-courant saldo, voor zover niet gefinancierd met goedkope kasgeldleningen. Gelet op de realisatie kan deze post worden bijgesteld.	-/- 5.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Afschrijvingen. Op basis van de investeringsuitgaven tot en met 2017 en de geprognoseerde investeringsuitgaven in 2018 zijn de afschrijvingskosten herrekend en kunnen worden bijgesteld.	-/- 250.800	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	-/- 82.900	Incidenteel	

Personeelslasten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Personeel van derden. De vrij beschikbare loonruimte, in verband met de opbrengsten uit uitleen van personeel en medewerkers waarvan de loonkosten ten laste van 'Water in balans' komen, is noodzakelijk voor de tijdelijke invulling van vacatures, reguliere inhuur en tijdelijke inhuur.	+ 400.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Studiekosten. Medewerkers worden gestimuleerd deel te nemen aan opleidingstrajecten binnen het opleidingsinstituut van Waterschap Limburg; 'Stroming'. Hierdoor is het noodzakelijk het studiekostenbudget te verhogen. Deze verhoging kan worden opgevangen door de lagere toevoeging aan de voorziening persoonsgebonden basisbudget.	+ 100.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Salarissen huidig personeel en bestuur. Op de salarissen is een bezuiniging doorgevoerd en toegevoegd aan het budget voor duurzaamheid en innovatie, waardoor deze budgettair neutraal verloopt.	-/- 350.000	Structureel	Bestuur en organisatie
Exploitatiekosten kantine. Dit budget is voor € 36.000 naar beneden bijgesteld en toegevoegd aan het budget voor duurzaamheid en innovatie. Verder is dit budget nog voor € 174.600 naar beneden bijgesteld ter dekking van de in 2018 definitief vastgestelde huurprijs van het kantoorpand. De exploitatiekosten van de kantine zijn onderdeel van de definitieve huurprijs, op basis van verdeelsleutels.	-/- 210.600	Structureel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 500.000 -/- 560.600	Incidenteel Structureel	

Goederen en diensten van derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Onderhoud watergangen. In de nieuwe bestekken 'maai- en beplantingsonderhoud' voor de districten noord en midden zijn de werkzaamheden die ook in 2017 werden uitgevoerd duurder geworden. Dit aanbestedingsnadeel dient te worden bijgeraamd.	+ 389.330	Structureel	Watersysteem en -keten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Onderhoud watergangen. Om de werkzaamheden die zijn toegevoegd aan de nieuwe bestekken 'maai- en beplantingsonderhoud' voor de districten noord en midden te kunnen uitvoeren kan het budget gedeeltelijk incidenteel en voor het ander deel structureel worden verhoogd omdat incidenteel € 176.900 budgetruimte beschikbaar is en € 390.000 structureel. De bovengenoemde verhogingen kunnen voor € 470.000 binnen de budgetruimte van de goederen en diensten derden worden opgevangen. De overige budgetruimte van € 96.900 is beschikbaar binnen de kostensoort 'toevoegingen aan voorzieningen'.	+ 176.900	Incidenteel	Watersysteem en –keten
	+ 390.000	Structureel	Watersysteem en –keten
	-/- 77.500	Incidenteel	Watersysteem en –keten
	-/- 2.500	Incidenteel	Waterkeringen
	-/- 200.000	Structureel	Bestuur en organisatie
	-/- 190.000	Structureel	Watersysteem en –keten
Onderhoud beplanting Deze werkzaamheden zijn onderdeel van de nieuwe bestekken voor de districten noord en midden. De bovengenoemde verhoging kan gedeeltelijk binnen de eigen budgetruimte van de goederen en diensten derden worden opgevangen. De overige budgetruimte van € 31.200 is beschikbaar binnen de kostensoort 'bijdragen aan derden'.	+ 77.600	Incidenteel	Watersysteem en –keten
	-/- 46.400	Incidenteel	Watersysteem en –keten
Schadevergoedingen. In de verslagperiode zijn twee schadevergoedingen uit hoofde van nadeelcompensatie uitbetaald en is voor een schadedossier een mediationtraject gestart. In deze tussentijdse rapportage wordt in hoofdstuk 9 voor het eerst melding gemaakt van de lopende schadeclaims.	+ 93.100	Incidenteel	Watersysteem en –keten
Vergunningen en meldingen. In de begroting is geen rekening gehouden met de algemene beoordelingsmethodiek van Sitech, de ABM-toets. De ABM (algemene beoordelingsmethodiek) wordt landelijk door waterbeheerders toegepast om te bepalen welke saneringsinspanning gedaan moet worden in relatie tot de lozing van een bepaalde stof.	+ 90.000	Incidenteel	Waterkeringen
Hoogwatercalamiteit december. In december 2017 heeft zich een hoogwatercalamiteit voorgedaan. De onvoorziene kosten hadden betrekking op het plaatsen van pompen, inzet externe menskracht ed. Voor zover deze kosten niet binnen de reguliere exploitatie kunnen worden afgedekt, worden deze met het opmaken van de jaarrekening ten laste gebracht van de specifiek daarvoor gevormde reserve.	+ 60.000	Incidenteel	Waterkeringen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Vergaderkosten/representatie. In 2018 is het noodzakelijk gebleken veelvuldig buitenshuis gebruik te maken van externe ruimtes voor diverse doeleinden.	+ 50.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Beschikbare budgetruimte op het onderzoeksbudget waterkeringen wordt ingezet voor de toename van de vergaderkosten.	-/- 20.000	Incidenteel	Waterkeringen
Aankoop software. Met de aanschaf van de nieuwe vergaderapplicatie iBabs is geen rekening gehouden.	+ 26.100	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Rijksfactuur. De jaarlijkse bijdrage in het kader van de WOZ en landelijke Voorziening WOZ is gelet op de aanpassing van de verdeling van het aantal WOZ-objecten in 2018 lager uitgevallen dan geraamd.	-/- 1.600	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Diverse posten. Diverse posten zijn bijgesteld en toegevoegd aan het budget voor duurzaamheid en innovatie	-/- 62.000	Structureel	Waterkeringen
	-/- 105.000	Structureel	Watersysteem en -keten
	-/- 106.000	Structureel	Bestuur en organisatie
Huur kantoorpand. De huurprijs van het kantoorpand is gestegen. De verhoging kan worden toegevoegd vanuit het budget voor de exploitatiekosten kantine, waardoor deze verhoging budgettair neutraal verloopt.	+ 174.600	Structureel	Bestuur en organisatie
Materialen muskusrattenbestrijding. In de begroting 2018 is abusievelijk geen rekening gehouden met de aanschaf van materialen ten behoeve van de muskusrattenbestrijding.	+ 37.500	Structureel	Watersysteem en -keten
Communicatie. Er wordt een toename van de communicatieactiviteiten verwacht, om invulling te kunnen geven aan de visie op communicatie: 'sterkere communicatie extern, dit zich uit in onder andere samenwerking met derden in communicatieactiviteiten en publieks-/stakeholderbijeenkomsten'.	+ 28.100	Structureel	Bestuur en organisatie

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma									
Op een aantal communicatiebudgetten is budgetruimte beschikbaar, waardoor bovengenoemde verhoging budgettair neutraal verloopt.	-/- 15.000	Structureel	Bestuur en organisatie									
	-/- 13.100	Structureel	Watersysteem en -keten									
Buitenlandbeleid. In de begroting 2018 zijn de beschikbare middelen voor de uitvoering van het buitenland abusievelijk te laag opgenomen. Na deze correctie is dit weer in overeenstemming met de nota buitenlandbeleid.	+ 25.000	Structureel	Bestuur en organisatie									
Verzekeringen. De WA premie stijgt omdat de dekking voor vermogensschade is verhoogd: <table><tr><td>Dekking</td><td>Oud</td><td>Nieuw</td></tr><tr><td>Maximaal per aanspraak</td><td>€ 125.000</td><td>€ 2.500.000</td></tr><tr><td>Maximaal per jaar</td><td>€ 250.000</td><td>€ 5.000.000</td></tr></table>	Dekking	Oud	Nieuw	Maximaal per aanspraak	€ 125.000	€ 2.500.000	Maximaal per jaar	€ 250.000	€ 5.000.000	+ 17.500	Structureel	Bestuur en organisatie
Dekking	Oud	Nieuw										
Maximaal per aanspraak	€ 125.000	€ 2.500.000										
Maximaal per jaar	€ 250.000	€ 5.000.000										
Voorziening verwante belangen. In de begroting is abusievelijk geen rekening gehouden met de kosten voor initiatieven op het gebied van communicatie/educatie vanuit de beek-community.	+ 14.000	Structureel	Watersysteem en keten									
Accountantskosten. Als gevolg van de wijziging van de wet- en regelgeving dient de accountant additionele werkzaamheden te verrichten in het kader van het jaarverslag, waardoor structurele bijraming noodzakelijk is.	+ 1.000	Structureel	Bestuur en organisatie									
Totaal	+ 425.700 + 385.930	Incidenteel Structureel										

Bijdragen aan derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Waterkeringen. In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van 12 oktober 2016 heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat op voorstel van de Stuurgroep Delta Maas (29 september 2016) besloten om een MIRT-onderzoek te starten voor de Lob van Gennep (brief aan de Tweede Kamer 14 oktober 2016). Het doel is om duidelijkheid en zekerheid voor de langere termijn waterveiligheid te geven in het gebied zelf, maar ook stroomafwaarts. Provincie Limburg heeft het voortouw genomen in het organiseren van overleg en de vorming van een stuurgroep en een projectteam in afstemming met Waterschap Limburg, Waterschap Aa en Maas, Provincie Limburg, Provincie Noord-Brabant, gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Boxmeer en Cuijk, en het Rijk (HWBP, DGRW en RWS). Tegenover deze verhoging staat een verlaging van de post 'Ruimte Goodwill BsGW' zodat de bijstelling budgettair neutraal verloopt.	+ 40.000	Incidenteel	Waterkeringen
Sponsorbeleid. Het DB heeft besloten het sponsorbeleid in 2018 te continueren. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.	+ 25.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Muskus- en beverrattenbestrijding. Binnen de muskus- en beverrattenbestrijding is incidenteel budgetruimte beschikbaar voor het beplantingsonderhoud.	-/- 31.200	Incidenteel	Watersysteem en -keten
Toezicht. Deze bijstelling is toegevoegd aan het budget voor duurzaamheid en innovatie.	-/- 1.000	Structureel	Watersysteem en -keten
Totaal	+ 33.800 -/- 1.000	Incidenteel Structureel	

Toevoegingen aan voorzieningen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Toevoeging aan de voorziening persoonsgebonden basisbudget. Bij het opmaken van de jaarrekening 2017 heeft de accountant voorgesteld de omvang van de voorziening PBB te beoordelen en waar mogelijk bij te stellen. Uit de beoordeling is gebleken dat de toevoeging incidenteel kan worden bijgesteld. Deze bijstellen dient als dekking van de verhoging van het opleidingsbudget voor de organisatie.	-/- 100.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Toevoeging aan onderhoudsvoorziening kantoor Blerick en kantoor Sittard. Voor het onderhoud aan de voormalige kantoorpanden in Blerick en Sittard zijn voorzieningen ingesteld op basis van Meerjarige Onderhoudsplannen (MJOP). Voorgesteld wordt in 2018 niets toe te voegen aan deze voorziening. De panden worden niet meer onderhouden in relatie tot wat in het MJOP staat vermeld, omdat ze actief in de verkoop staan. Mogelijk beperkte onderhoudskosten worden betaald vanuit de bestemmingsreserve frictiekosten.	-/- 96.900	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	-/- 196.900	Incidenteel	

Ruimte Goodwill BsGW.

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
In de verslagperiode heeft het DB ingestemd met het vrijgeven van € 40.000 voor het leveren van een bijdrage aan het MIRT-onderzoek (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) voor de Lob van Gennep. Het budget is overgeheveld naar 'bijdrage aan derden'.	-/- 40.000	Incidenteel	n.v.t.
Totaal	-/- 40.000	Incidenteel	

Ombuiging voor duurzaamheid en innovatie

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Nadat de begroting 2018 is vastgesteld is invulling gegeven aan de opdracht om de voorgestelde bezuinigingstaakstelling van 1% in 2018 om te buigen voor 'Duurzaamheid en Innovatie'.	+ 660.000	Structureel	n.v.t.
Totaal	+ 660.000	Structureel	

Onvoorzien

Per saldo kan € 567.930 worden onttrokken aan onvoorzien:

- De opbrengsten stijgen met € 556.100, waarvan € 523.700 incidenteel en € 32.400 structureel.
- De kosten stijgen met € 1.124.030, waarvan € 639.700 incidenteel en € 484.330 structureel.

De hoogte van de post onvoorzien 2018 bedraagt per 1 mei 2018:

• Primitieve begroting	€	275.100	
• Voorjaarsrapportage	-	567.930	-/-
Totaal	€	292.830	negatief

6.2 Opbrengsten

Financiële baten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
• Rente rekening courant. Het waterschap financiert haar liquiditeitstekorten middels kasgeldleningen. De rente hierop is in 2018 negatief waardoor renteopbrengst wordt gegenereerd. Gelet op de afgesloten en verwachte nog af te sluiten kasgeldleningen is een bijraming mogelijk.	+ 21.100	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 21.100	Incidenteel	

Personele baten

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Baten uitlening personeel. In 2018 zijn drie medewerkers geheel of gedeeltelijk gedetacheerd bij andere organisaties. Met deze detacheringsvergoeding is in de begroting 2018 nog geen rekening gehouden en kan worden bijgeraamd.	+ 165.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 165.000	Incidenteel	

Goederen en diensten aan derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Grondverkoop. In de verslagperiode is meer grond verkocht dan verwacht.	+ 36.000	Incidenteel	Watersysteem en -keten
Opbrengst terug levering elektriciteit. Terug levering elektriciteit bij de ECI centrale over 2017.	+ 22.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Verkoop IT materialen + € 12.600. Opbrengst verkoop afgeschreven IT materialen kantoor Blerick en Sittard.	+ 12.600	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Opbrengst terug levering elektriciteit + € 43.000. Terug levering elektriciteit van de ECI centrale vanaf 2018, gemiddeld € 3.000 per maand inclusief 21% Btw.	+ 43.000	Structureel	Bestuur en organisatie
Opbrengst jachtrecht en visrecht. Vis- en jachtrecht wordt met ingang van 2018 uitgegeven tegen een symbolisch bedrag en met een tegenprestatie van de huurder, bij voorkeur via centrale partijen. De tegenprestaties zijn gericht op het ontzorgen van onze werkzaamheden en het bereiken van onze doelen.	-/- 10.600	Structureel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 70.600 + 32.400	Incidenteel Structureel	

Bijdragen van derden

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Bijdrage WBL. WBL heeft 2017 afgesloten met een positief resultaat van € 32.000. Conform afspraak wordt dit resultaat uitbetaald aan het waterschap.	+ 32.000	Incidenteel	n.v.t.
Totaal	+ 32.000	Incidenteel	

Interne verrekeningen

Toelichting	Bijstelling €	Incidenteel/ Structureel	Programma
Geactiveerde lasten. In 2018 zijn drie medewerkers in dienst bij het waterschap voor Water in Balans: senior omgevingsmanager, adviseur communicatie en programmamanager Water in Balans. De kosten hiervan komen volledig te laste van het investeringskrediet Water in Balans, waardoor een verhoging van de geactiveerde lasten mogelijk is.	+235.000	Incidenteel	Bestuur en organisatie
Totaal	+ 235.000	Incidenteel	

7 Reserves en voorzieningen

In de voorschriften is opgenomen dat onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen expliciet dienen te worden toegelicht in de begroting en gerapporteerd in de tussentijdse rapportages.

7.1 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve calamiteiten watersysteembeheer

Doel bestrijding van de kosten van hoogwatersituaties.
Omvang gemaximeerd op € 2.000.000.
Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve riooloverstorten

Doel het bevorderen van gemeentelijke projecten die als doel hebben de belasting van afvalwater op het huidige oppervlaktewater- en zuiveringssysteem terug te brengen.
Omvang een jaarlijks bedrag van € 300.000 voor de jaren 2012-2016, totaal €1.500.000, aangevuld met het surplus van de 'reserve afkoppelen verhard oppervlak' van € 697.368.
Per 31 december 2017 € 3.541.749, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve risicovolle beplanting waterkering/achterstallig onderhoud

Doel het verwijderen van risicovolle beplantingen op waterkeringen die de primaire taak van de keringen zouden kunnen belemmeren/uitvoeren achterstallig onderhoud.
Omvang Per 31 december 2017 € 349.980, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking Begroot: en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve waterkwaliteit/Nieuw Limburgs Peil Next Generation

Doel integrale, gebiedsgerichte analyse en aanpak van knelpunten op het vlak van waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtegebruik en grondgebruik. Het accent ligt hierbij op het oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit.
Omvang Per 31 december 2017 € 325.000, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking Begroot: € 0.
Realisatie: € 6.050.

Bestemmingsreserve kennisopbouw waterkwaliteit en ecologie

Doel inzicht te krijgen in de oorzaken van hardnekkige normoverschrijdingen van stoffen en de stagnatie van biologische parameters is het nodig een verdiepingsslag te maken. Van gevoelsmatig inzicht naar onderbouwde en traceerbare kennis. Vanuit een gedegen kennis van oorzaken kan beter ingeschat worden wat de effectiviteit van maatregelen is.
Omvang Per 31 december 2017 € 24.394, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve IBRAHYM waterkwaliteitsmodellering (AB WPM)

Doel	het huidig modelinstrumentarium moet geschikt gemaakt worden voor toepassing toestand beschrijven, effectvoorspelling maatregelen) in IBRAHYM ten behoeve van de waterkwaliteitsmodellering.
Omvang	Per 31 december 2017 € 69.000, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve netcentrisch werken

Doel	opzetten en implementeren van netcentrisch werken. Dit is een vorm van informatiemanagement binnen organisaties waarbij bestuurders en diensten gelijktijdig over een eenduidig beeld van een (calamiteiten-)situatie beschikken. Daardoor kunnen beslissingen (intern en extern) sneller en beter worden genomen en kunnen werkzaamheden effectiever worden uitgevoerd.
Omvang	Per 31 december 2017 € 112.000, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve frictiekosten

Doel	bestrijding van kosten in verband met de fusie tot Waterschap Limburg (AB WRO en WPM 15/10/2015)
Omvang	Per 31 december 2017 € 5.791.070, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot: € 4.791.070. Realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve subsidies afkoppelen regenwater

Doel	stimuleren woningeigenaren om de regenwaterafvoer af te koppelen van het riool. Water dat schoon is, hoeft o.a. met het oog van kostenbesparing niet behandeld te worden op een zuiveringsinstallatie.
Omvang	Per 31 december 2017 € 1.933.644, voor resultaatsbestemming 2017 door AB.
Onttrekking	Begroot: € 1.000.000 Realisatie: € 76.272.

Bestemmingsreserve stimulering verbetering watersystemen; overstortregeling

Doel	stimulering gemeenten tot aanpak van de gemeentelijke overstorten die lozen op ons watersysteem.
Omvang	Per 31 december 2017 € 1.540.081, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud maatregelen Niers

Doel	Uitvoering van in 2016 voorzien groot onderhoud Niers naar aanleiding van wateroverlast
Omvang	Per 31 december 2017 € 270.000, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve kennisontwikkeling systeeminnovatie mineralen

Doel	Zicht krijgen op wat verduurzaamheid betekent en hoe dit verder uitgedragen kan worden.
Omvang	Per 31 december 2017 € 24.200, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve assetmanagement watersysteem

Doel	De reserve heeft ten doel om een buffer te vormen voor de (eerste) kosten voor de uitvoering van het assetmanagement in het watersysteem. Assetmanagement betreft het verantwoord beheer van waterschapseigendommen rondom de openbare lichamen waar het waterschap een verantwoordelijkheid heeft als eigenaar. Het betreft onder ander onderhoudspaden, buffers, retentiebekkens, vistrappen, boerenstuwen en passieve kunstwerken.
Omvang	Per 31 december 2017 € 2.137.087, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Bestemmingsreserve klimaatadaptieve peilgestuurde drainage

Doel	stimulering ombouw van traditionele drainage naar peilgestuurde drainage. Drainage heeft tot doel om pieken in de grondwaterstand te verlagen. Bij peilgestuurde drainage ontstaat de mogelijkheid om de afvoer en daarmee het peil te sturen.
Omvang	Per 31 december 2017 € 103.311, voor resultaatsbestemming door AB.
Onttrekking	Begroot en realisatie: nihil.

7.2 Onttrekkingen aan voorzieningen

Voorziening pensioen- en uitkerings- en wachtgeldverplichtingen

Doel	Aan de verplichting kunnen voldoen van de pensioenen van nog actieve en niet-actieve bestuursleden die nog geen bestuurderspensioen ontvangen.
Omvang	Afhankelijk van jaarlijks ontvangen actuariële opgave. Per 31 december 2017 € 3.523.646.
Onttrekking	Begroot: € 300.000 voor salariskosten van voormalige bestuursleden. Realisatie: € 69.702.

Voorziening persoonsgebonden basisbudget (PBB)

Doel	In de waterschaps-CAO is opgenomen dat iedere medewerker vanaf 2016 een individueel opleidingsbudget heeft van € 5.000 over een periode van 5 jaar. Met ingang 2016 wordt hiervoor jaarlijks een bedrag van € 1.000 in de begroting opgenomen. Omdat raming en realisatie niet parallel lopen dienen de niet aangewende gelden te worden gestort in een voorziening.
Omvang	Per 31 december 2017 € 523.976. In 2018 wordt € 250.000 toegevoegd, conform deze voorjaarsrapportage
Onttrekking	Begroot: € 300.000. Realisatie: € 33.391.

Voorziening onderhoud kantoorgebouw Sittard

Doel	Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van Parklaan 10 te Sittard voor 2013-2022 op basis van een meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Totale kosten van dit meerjarenonderhoudsplan: afgerond € 640.000. Van 2013 tot en met 2019 wordt jaarlijks € 86.000 toegevoegd, in 2020 en 2021 € 19.000 en in 2022 € 0. Per 31 december 2017 € 502.048. In deze voorjaarsrapportage wordt voorgesteld in 2018 geen dotatie te doen aan deze voorziening.
Onttrekking	Begroot: € 4.378 conform het meerjarenonderhoudsplan. Realisatie: in deze voorjaarsrapportage wordt voorgesteld vanaf 2018 de beperkte onderhoudskosten te dekken uit de bestemmingsreserve frictiekosten.

Voorziening onderhoud waterkrachtcentrale ECI

Doel	Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand ECI 4A te Roermond voor 2017-2026 op basis van een meerjarenonderhoudsplan. De totale kosten van dit plan bedragen € 193.000.
Omvang	Per 31 december 2017 € 89.000. In 2018 wordt € 13.000 toegevoegd.
Onttrekking	Begroot: € 7.053. Realisatie: € 0.

Voorziening onderhoud bedrijfspand Rijksweg Noord Sittard

Doel	Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van bedrijfspand Rijksweg Noord 305 te Sittard voor 2015-2024 op basis van een meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Totale kosten van dit plan € 494.000: € 464.000, aangevuld met € 30.000 voor energiebesparende maatregelen aan technische installaties. In 2014 wordt € 200.000 toegevoegd (aangevuld met € 30.000 extra), van 2015 tot en met 2018 jaarlijks € 56.000 en in 2019 € 40.000. Per 31 december 2017 € 108.248. In 2018 wordt € 56.000 toegevoegd.
Onttrekking	Begroot en realisatie: € 0.

Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blerick

Doel	Het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de Drie Decembersingel 46 te Venlo op basis van een meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Op grond van het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks € 10.900 toegevoegd. Per 31 december 2017 € 502.048. In deze voorjaarsrapportage wordt voorgesteld in 2018 geen dotaties te doen aan deze voorziening
Onttrekking	Begroot: € 78.997 conform het meerjarenonderhoudsplan. Realisatie: in deze voorjaarsrapportage wordt voorgesteld vanaf 2018 de beperkte onderhoudskosten te dekken uit de bestemmingsreserve frictiekosten.

Voorziening onderhoud (Hoogwater)loods Horst

Doel	het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de (hoogwater)loods in Horst op basis van een meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Per 31 december 2017 € 18.000. In 2018 wordt € 4.500 toegevoegd.
Onttrekking	Begroot: € 8.324 conform het meerjarenonderhoudsplan. Realisatie: € 0.

Voorziening onderhoud loods Nederweert

Doel	het effectief en doelmatig onderhouden van het gebouw en installaties van de (hoogwater)loods in Nederweert op basis van een meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Per 31 december 2017 € 28.800. In 2018 wordt € 7.200 toegevoegd.
Onttrekking	Begroot: € 2.619 conform het meerjarenonderhoudsplan. Realisatie: € 0.

Voorziening onderhoud waterkeringen (Noord- en Midden Limburg)

Doel	onderhouden van de waterkeringen op basis van het meerjarenonderhoudsplan.
Omvang	Per 31 december 2017 €232.189. In 2018 wordt € 1.875.200 toegevoegd.
Onttrekking	Begroot: € 1.739.000. Realisatie: € 15.575.

Voorziening natschade peilopzet Maas

Doel	in 2010 heeft het waterschap een bedrag ontvangen van Rijkswaterstaat van € 1,5 miljoen. Dat bedrag is bedoeld voor de afhandeling door het waterschap van schadeclaims die het gevolg zijn van verhoging van het waterpeil van de Maas traject Sambeek-Grave. Mogelijkheid tot het indienen van claims bestaat voor een periode van 20 jaar ná de peilopzet met een uitloop termijn van 5 jaar. De laatste peilopzet heeft in 2015 plaatsgevonden wat betekent dat de indieningstermijn kan lopen tot 2040. Indien op termijn blijkt dat de voorziening ontoereikend is, dan zal Rijkswaterstaat het verschil eveneens voor haar rekening nemen.
Omvang	Per 31 december 2017 €1.370.883.
Onttrekking	Begroot: € 100.000. Realisatie: € 5.878.

8 EMU-saldo

In de begroting is het EMU saldo opgenomen, waarover we eveneens rapporteren in tussentijdse rapportages.

De moeilijkheid bij de bepaling van het EMU-saldo is dat waterschappen, net als andere decentrale overheden, een ander boekhoudstelsel gebruiken dan waarop het EMU-saldo is gebaseerd. De waterschappen hanteren het baten- en lastenstelsel, terwijl het EMU-saldo is gebaseerd op transactiestelsel (lees kasbasis). De informatie ten behoeve van het EMU-saldo moet dan ook een vertaalslag ondergaan. Verder geldt dat bij de waterschappen de investeringen grote invloed op het EMU-saldo hebben, zeker omdat zij gemiddeld over alle waterschappen gezien een factor 3 groter zijn dan de jaarlijkse afschrijvingen. Omdat het investeringsvolume van de waterschappen aanzienlijk is, en de verwachting is dat dit als gevolg van het Nationaal Bestuursakkoord Water nog wel enige tijd zo blijft, hebben de waterschappen op begrotingsbasis per definitie een EMU-tekort.

In onderstaand overzicht is het EMU-saldo van de begroting afgezet tegen het geprognostiseerde EMU saldo per 31 december van dit jaar. Met de tussentijdse wijzigingen in de EMU-saldi van WBL en BsGW is geen rekening gehouden.

Onderdeel	2018 (x € 1.000)	
	Begroting	Prognose
1. EMU-exploitatiesaldo	-4.189	-4.482
2. Invloed investeringen		
Bruto-investeringsuitgaven	-/- 122.823	118.526
Investeringssubsidies	+ 89.438	85.698
Verkoop materiële en immateriële vaste activa	+ -	-
Afschrijvingen	+ 14.114	13.864
3. Invloed voorzieningen		
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	+ 2.403	2.206
Onttrekkingen aan voorziening ten bate van de exploitatie	-/- -	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 2.540	2.457
4. Deelnemingen aan aandelen		
Boekwinst	-/- -	-
Boekverlies	+ -	-
EMU saldo	-23.597	-23.697

Het negatieve EMU-saldo is nagenoeg ongewijzigd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat eventueel toekomstige sancties zijn gebaseerd op de realisatie.

9 Schadeclaims

Aan de tussentijdse rapportage is vanaf de voorjaarsrapportage 2018 een rapportage over openstaande schadeclaims toegevoegd.

Het financieel risico bestaat uit:

1. het eigen-risicodeel op de WA-polis van het waterschap (schade door onrechtmatig handelen); dit is wisselend omdat vanuit de voormalige waterschappen niet voor iedere regio het zelfde bedrag als eigen risico geldt;
2. het uit te keren bedrag aan schadevergoeding uit hoofde van nadeelcompensatie (schade bij rechtmatig handelen);
3. P.M.-posten die belanghebbenden - nog - niet concreet hebben gemaakt.

Het totaal financieel risico per 1.5.2018 bedraagt totaal afgerond € 1.054.000:

- vanuit waterlast juni 2016 € 84.000,
- vanuit procedures nadeelcompensatie: € 820.000,
- vanuit overige civiele zaken € 50.000 en
- indicatief € 100.000,- voor de P.M.-posten.

In bijlage 1. vindt u een nadere specificatie van de openstaande schadeclaims.

10 Bijlagen

Bijlage 1. Schadedossiers per 01-05-2018

Nr.	Woon plaats	Schade locatie	Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel- termijn	Financieel risico
Claims onrechtmatig handelen							
1	Grubben- vorst	Gekkengraaf	2010: gewassenschade	claim 2010 + herleven claims 2005 en 2008: grondwaterpeil/inundatie; aanbod ter finale kwijting afgewezen; dagvaarding is aangekondigd.	Claimant	Periode van gerechtelijke procedure	€ 15.000,-
2	Vaals	Kasteel	2014: objectschade en twee auto's	Doorbraak damwand van buffer; in onderzoek: ontwerpfout en/of bouwfout en/of waterschapsfalen.	Claimanten	2018	€ 2.500,-
3	Roerdalen	Kasteel	2011: objectschade: wijnkelder en koetshuis	Roer buiten oevers getreden tijdens hoogwater Maas; inundatie percelen/object van eiser. Zowel gemeente Roerdalen als waterschap gedagvaard.	Rechtbank	2018	€ 2.500,-
4	Schinnen	De Kakkert	2010:	Lange overkluizing /riool hebben forse watertoevoer niet kunnen verwerken; rechtbankberoep ongegrond verklaard; hoger beroep op gerechtshof.	Gerechtshof	2018	€ 2.500,-
5	Swolgen	Ooijen- Wanssum	2017: agrarisch areaal	klimaatbuffer SBB Ooijen-Wanssum/ beverschade	Waterschap	Voorjaar 2018	€ pm
6	Weert	Leukerbeek	2014: agrarisch areaal	WB21 knelpunt: waterlast door afvoer nieuwbouwwijk.	Waterschap	Voorjaar 2018	€ 2.700,-
7	America	Dorperpeel	2014: agrarisch areaal	Waterlast extreme neerslag. Rechtbankberoep ongegrond verklaard; hoger beroep op gerechtshof.	Gerechtshof	2018	€ 15.000,-
8	Well	Reindersmeer	2018: agrarisch areaal	Peilverhoging Reindersmeer i.r.t. aanleg Maaskade 2005.	Waterschap	Voorjaar 2018	€ 2.500,-
Rechtmatig handelen: verzoeken om nadeelcompensatie							
1	Bergen	Eckeltsebeek	2006-2018: agrarisch areaal	Complexe hydrologische situatie vanuit project 2005. Naast deze procedure zijn in 2016/2017 tien aansprakelijkstellingen ontvangen waarin een relatie wordt gelegd met de waterhuishouding Eckeltsebeek, resp. het herinrichtingsproject 2005. Het betreft schade op negen agrarische arealen en één particuliere woning (scheurvorming). In onderzoek is of de aansprakelijkstellingen de civielrechtelijke dan wel bestuursrechtelijke procedure zullen moeten volgen; afhankelijk van pilotresultaat.	Advies- commissie nadeelcomp.	Voorjaar 2018	€ 200.000 + pm € 400.000 + pm
2	Maasbree	Elsbenden	2006: grondwaterstand; vocht/scheuren in woning	Project Elsbenden 2005/2006.	Rechtbank	2018	€ 180.000 + pm

Nr.	Woonplaats	Schade locatie	Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel-termijn	Financieel risico
3 (52, 185, 200)	Weert	Nederweert Riet/ Oude Graaf	2016: vier woningen/ inventarissen/ tuin Eindhovenseweg, Vrakkerstraat, Tobbersdijk; één agrarisch areaal.	2016: mogelijk projectfouten m.b.t. buffers. Pilotprocedure nadeelcompensatie.	Adviescommissie nadeelcomp.	Voorjaar 2018	€ 30 a 40.000 + pm
4	Griendtsveen	Deurnesepeel	Grondwaterstand / scheuren in objecten	Betrokkenen: Staatsbosbeheer, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Limburg. Procedure nadeelcompensatie vanuit wp. Aa en Maas; daaruit zal ook blijken of er voor Waterschap Limburg wel/niet een rol is weggelegd.	Adviescommissie Nadeelcomp. Wp. Aa en Maas	2018	€ pm.

Wateroverlast juni 2016

Volgnr.	Belanghebbende	Schadelokatie/ Gestelde schade	Toelichting	Vervolg	Afhandel-termijn	Financieel risico
160	Egchel	Hoekspeel/agrarisch areaal	Herleven afgewezen claim	Waterschap	Juni 2018	€ 10.000,-
190	Horst	Groote Molenbeek/ agrarisch areaal	Herleven afgewezen claim.	Waterschap	Mei 2018	€ 9.000,-
216	Ospel	Agrarisch areaal	Herleven afgewezen claim.	Waterschap	Voorjaar 2018	€ 15.000,-
236	Nederweert	Bientjeslossing; agrarisch areaal.	Toets norminvulling.	Waterschap	Voorjaar 2018	€ 15.000,-
238	Swolgen	Van Smallenbroeklossing; agrarisch areaal	Eén perceel WB21- knelpunt; twee percelen geen knelpunt.	Waterschap	Voorjaar 2018	€ pm (WB21-perceel)
249	Roosteren	Afslag A2 Roosteren Agrarisch areaal.	Onderzoek naar gestelde bestuurlijke toezegging.	Waterschap	Mei 2018	€ 2.500,-
250	Vijlen	Objectschade/onderhoud Hermansbeek.	Het gestelde mogelijk feitelijk onjuist.	Waterschap	Mei 2018	€ 2.500,-
223; 243/83 211;255/256 215;217; 208;23	Noord Limburg	Agrarische arealen	Acht gerechtelijke procedures n.a.v. afwijzing aansprakelijkheid.	Rechtbank	2018	€ 30.000,-

Bijlage 2. Aanbevelingen van het Auditrapport Omgevingsmeldingen

Bekendheid KCC vergroten	
Vergroot de bekendheid en toegevoegde waarde van het KCC, bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan bestuur en medewerkers.	Voorjaar 2018 is interne communicatie over het KCC opgestart, met regelmatige berichten. Ook AB-leden ontvangen nog voor de zomervakantie schriftelijke toelichting op werkwijze en aanpak.
Heldere afspraken maken met de receptioniste en info@waterschaplimburg.nl	De receptionistes geven de schademeldingen en de omgevingsmeldingen door aan het KCC. De informatieverzoeken en vragen worden rechtstreeks naar de teams doorgezet. Zo gaat het ook met de mails die via info@ binnenkomen. Hierover zijn afspraken gemaakt.
Gebruik van systemen optimaliseren	
Onderzoek of de werkwijze in ZGW vereenvoudigd kan worden, zodat de omgevingsmeldingen sneller volledig geregistreerd kunnen worden.	Hier zijn we volop in ontwikkeling. Verbetering door ook geo-info toe te voegen wordt meegenomen. Zomer 2018 implementatie.
Verbeter de communicatie tussen de verschillende systemen.	Er zijn op dit moment nog geen koppelingen van systemen mogelijk. Dit is onderwerp van gesprek en wordt onderzocht door team IV.
Koppel ook de systemen van de interne meldingen met de externe meldingen zodat ook het KCC zicht heeft op wat er buiten al gesignaleerd is.	Er zijn op dit moment nog geen koppelingen van systemen mogelijk. Dit is onderwerp van gesprek en wordt onderzocht.
Regelmatig afstemmen met aangrenzende processen	
Initieer regelmatige afstemming met de aangrenzende processen. Door periodiek om de tafel te zitten in een gezamenlijke bijeenkomst met de aangrenzende processen die de omgevingsmeldingen overnemen c.q. oplossen, kan niet alleen het KCC beter voldoen aan de wensen van de interne klant maar kan er ook van elkaar geleerd worden door de aangrenzende processen. Informatie over service normen kan zo ook eenvoudig gedeeld worden zodat de gehele organisatie een uniformere werkwijze krijgt.	Dit is een doorlopend proces. Zo zijn er presentaties voor en gesprekken met de teammanagers geweest. Ook in de interne communicatie worden de servicenormen meegenomen.
Verbeteren klantcontact	
Het noemen van een naam als de telefoon wordt opgenomen is klantvriendelijker dan "met de receptie" of alleen "Waterschap Limburg". Waterschapsbrede richtlijnen over het opnemen van de telefoon maken het hele waterschap klantvriendelijker. Zoeken naar tips en tricks. Vanuit KCC communiceren naar alle collega's.	De telefonistes nemen nu de telefoon op met: Goedemorgen (of -middag) Waterschap Limburg met de naam. Alle collega's zijn hierover ingelicht. Tijdens het bereikbaarheidsonderzoek (voorjaar 2018) wordt onderzocht hoe dit in de praktijk gebeurt.
De reactie op de omgevingsmelding per mail kan	De ontvangstbevestiging is aangepast met de

duidelijker, inhoudelijker en klantvriendelijker. Alleen de retourmail dat de melding is opgepakt is niet voldoende. Dat het vaak niet gewenst is om de naam van de behandelaar te noemen is begrijpelijk maar het noemen van een ZGW nummer, het team dat de melding oppakt kan wel genoemd worden.	aanbevelingen.
Laat de omgevingsmelder zoveel mogelijk weten dat zijn melding bijdraagt aan het optimaliseren van het waterschap. Dat we blij zijn dat hij zijn omgevingsmelding aan ons doorgeeft. Dit kan niet altijd. Bij de vragen over maaien bv. is het niet altijd handig.	Op de ontvangstbevestiging is dit aangepast. Ook de telefonistes bedanken de melders.
Uit het klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat melders, die van mening zijn dat hun melding niet of onvoldoende is opgelost, een negatief oordeel geven over het waterschap. Dit is een begrijpelijke reactie. Nadenken over én investeren in het contact met melders, die vinden dat ze niet of onvoldoende geholpen zijn, kan de tevredenheid over de dienstverlening van het waterschap nog vergroten.	We hanteren dezelfde werkwijze voor iedereen.

Aanbevelingen klankbordgroep	
Anonimiseer altijd de naam van de omgevingsmelder naar de omgeving	In het kader van de wet van de privacy wordt dit nu onderzocht. Vooral voor het doorzetten van de meldingen naar andere organisaties.
Categoriseer de omgevingsmeldingen zodat verschillende afhandelingstermijnen gebruikt kunnen worden en sturing beter mogelijk is	Dit wordt nog opgepakt.
Optimaliseer de samenwerking met WBL, probeer tot één KCC te komen zodat de omgeving ons als één organisatie ziet	Gesprekken met WBL worden opgestart. De huidige receptioniste/telefoniste werkt al voor beide organisaties.
Maak van alle aanbevelingen een concreet plan van aanpak met heldere verantwoordelijkheden en doorlooptijden, zodat de opvolging ervan te monitoren is.	Deze lijst wordt een keer in de drie weken in het teamoverleg besproken.
Stel jaarlijks een rapportage op voor het algemeen bestuur, bijvoorbeeld via het jaarverslag met daarin opgenomen afdoeningstermijnen per type melding. Het algemeen bestuur heeft behoefte aan regelmatige informatie over de voortgang van en de gerealiseerde verbeteringen in het proces omgevingsmelding	Eens per 6 weken worden rapportages opgesteld van nog niet afgedane meldingen. Dit mag verder afgestemd worden aan de behoeftes van management en bestuur. Het huidige systeem maakt snelle rapportage op afhandelingstermijn nog niet mogelijk.